

Autoreferat

**przedstawiający dorobek i osiągnięcia
naukowo-badawcze, dydaktyczne, popularyzatorskie
i organizacyjne**

Anna Stronczek

Katedra Zarządzania Przedsiębiorstwem
Wydział Zarządzania

Akademia Górniczo-Hutnicza w Krakowie

Kraków, 2022

Spis treści

1. Imię i nazwisko	3
2. Posiadane dyplomy, stopnie naukowe.....	3
3. Informacje o dotychczasowym zatrudnieniu w jednostkach naukowych	4
4. Omówienie osiągnięć, o których mowa w art. 219 ust. 1 pkt. 2 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. z 2021 r. poz. 478 z późn. zm.).....	5
4.1. Tytuł osiągnięcia naukowego	5
4.2. Autor, rok wydania, nazwa wydawnictwa, recenzenci wydawniczy	5
4.3. Omówienie celu naukowego monografii, treści poszczególnych rozdziałów i osiągniętych wyników	5
4.3.1. Uzasadnienie podjęcia tematu badawczego.....	5
4.3.2. Cele, hipotezy i metody badawcze.....	7
4.3.3. Struktura monografii.....	12
4.3.4. Osiągnięte wyniki	13
4.4. Wkład w rozwój dyscypliny nauk o zarządzaniu i jakości.....	17
5. Informacja o wykazywaniu się istotną aktywnością naukową w więcej niż jednej uczelni, instytucji naukowej lub instytucji kultury, w szczególności zagranicznej ..	18
5.1. Aktywność naukowa na Wydziale Zarządzania AGH	18
5.2. Współpraca z Katedrą Rachunkowości Finansowej Instytutu Finansów Uniwersytetu Ekonomicznego w Krakowie	32
5.3. Współpraca z Victoria Foundation for Knowledge and Technologies for Small and Medium Business	33
6. Informacja o osiągnięciach dydaktycznych, organizacyjnych oraz popularyzujących naukę lub sztukę.....	34
6.1. Osiągnięcia dydaktyczne	34
6.2. Osiągnięcia organizacyjne i popularyzujące naukę.....	36
6.3. Nagrody za działalność naukową i dydaktyczną oraz inne wyróżnienia	37
Literatura przywołana w autoreferacie	38

1. Imię i nazwisko

Anna Agata Stroncsek

ORCID: 0000-0001-9343-936X

ResearcherID: ABE-6382-2021

PBN: 5e70923a878c28a04739209f

2. Posiadane dyplomy, stopnie naukowe

Dyplomy akademickie

2002	<p>Doktor nauk ekonomicznych w zakresie nauk o zarządzaniu. Stopień naukowy nadany uchwałą Rady Wydziału Zarządzania Akademii Górniczo-Hutniczej im. St. Staszica w Krakowie w dniu 16 stycznia 2002 na podstawie rozprawy doktorskiej pt.: <i>Metoda oceny efektywności restrukturyzowanego przedsiębiorstwa</i>.</p> <p>Praca została wyróżniona i otrzymała nagrodę Rektora Akademii Górniczo-Hutniczej w Krakowie.</p> <p>Promotor: prof. dr hab. inż. Wiktor Krawczyk Recenzenci: prof. dr hab. Maria Nowicka-Skowron prof. dr hab. Ryszard Borowiecki</p> <p>Dyplom nr: 3775</p>
2000/2001	<p>Studium Doskonalenia Dydaktycznego dla Asystentów</p>
1994	<p>Magister inżynier zarządzania i marketingu, dyplom ukończeni 5-letnich studiów magisterskich z wynikiem bardzo dobrym uzyskany na Wydziale Zarządzania Akademii Górniczo-Hutniczej im. St. Staszica w Krakowie w dniu 15 czerwca 1994 r. na podstawie pracy magisterskiej pt.: <i>Ekonomiczno-prawne aspekty leasingu i możliwości jego wykorzystania</i>.</p> <p>Dyplom nr: WZ/952/94</p>

Pozostałe dyplomy i certyfikaty

po doktoracie:

2019	<p>Szkolenie: <i>Raportowanie niefinansowe w perspektywie zrównoważonego rozwoju</i>. Stowarzyszenie Księgowych w Polsce, Oddział Okręgowy w Krakowie.</p>
2017	<p>Kurs: <i>Szkoła Tutorów I stopnia</i>, Collegium Wratislaviense (64 h).</p>

2015	Warsztaty: <i>Światowej klasy działania edukacyjne w zakresie stosowania globalnych standardów sprawozdawczości finansowej na polskich uniwersytetach i placówkach oświatowych.</i> Stowarzyszenie Księgowych w Polsce, Warszawa.
1998	Kurs: <i>European standards for the Evaluation of Raw Materials Projects and Investments</i> , 30.11-4.12.1998. Centre for Continuing Education, Imperial College, London.
1996	Kurs dla kandydatów na głównych księgowych. Stowarzyszenie Księgowych w Polsce, Oddział Okręgowy w Krakowie.

3. Informacje o dotychczasowym zatrudnieniu w jednostkach naukowych

1.10.2002 – nadal	<i>pracownik naukowo-dydaktyczny, adiunkt</i> Katedra Zarządzania Przedsiębiorstwem ¹ Wydział Zarządzania Akademia Górniczo-Hutnicza im. St. Staszica w Krakowie
1.10.1994- 30.09.2002	<i>pracownik naukowo-dydaktyczny, asystent</i> Katedra Zarządzania Finansami Wydział Zarządzania Akademia Górniczo-Hutnicza im. St. Staszica w Krakowie
1999-2011	<i>pracownik naukowo-dydaktyczny, adiunkt</i> Wyższa Szkoła Zarządzania i Bankowości w Krakowie
2005-2007	<i>wykladowca</i> Akademia Pedagogiczna im. Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie ²
2005-2006	<i>wykladowca</i> Wyższa Szkoła Handlowa
1999-2001	<i>wykladowca</i> Krakowska Szkoła Biznesu
1997-2000	<i>wykladowca</i> Zakład Doskonalenia Zawodowego w Krakowie

¹ W związku ze zmianami organizacyjnymi, które miały miejsce na Wydziale Zarządzania AGH mimo wieloletniej pracy w jednym zespole, formalnie zatrudniona byłam kolejno w: Katedrze Ekonomiki i Zarządzania Finansami, Katedrze Zarządzania Finansami, Katedrze Ekonomii, Finansów i Ochrony Środowiska, Katedrze Zarządzania Przedsiębiorstwem.

² Aktualnie: Uniwersytet Pedagogiczny w Krakowie.

4. Omówienie osiągnięć, o których mowa w art. 219 ust. 1 pkt. 2 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. z 2021 r. poz. 478 z późn. zm.)

4.1. Tytuł osiągnięcia naukowego

Szczupła rachunkowość zarządcza w polskich przedsiębiorstwach produkcyjnych

4.2. Autor, rok wydania, nazwa wydawnictwa, recenzenci wydawniczy

Autor:	Anna Stronczek
Rok wydania:	2022
Wydawnictwo:	Wydawnictwa AGH
Recenzenci wydawniczy:	prof. dr hab. Edward Nowak dr hab. inż. Bogusława Bek-Gaik, prof. uczelni
ISBN:	978-83-66727-81-6

4.3. Omówienie celu naukowego monografii, treści poszczególnych rozdziałów i osiągniętych wyników

4.3.1. Uzasadnienie podjęcia tematu badawczego

Wdrażane przez przedsiębiorstwa koncepcje zarządzania nie mogą efektywnie funkcjonować bez właściwych technik pomiaru wyników. Do podejmowania trafnych decyzji operacyjnych czy strategicznych niezbędna jest dokładna znajomość poziomu kosztów we wszystkich możliwych przekrojach i uwarunkowaniach, jak też ich zależności od określonych czynników, zarówno wewnętrznych jak i zewnętrznych. Taki poziom znajomości kosztów może być osiągnięty jedynie w oparciu o sprawnie zorganizowany system rachunkowości (a w szczególności system rachunkowości zarządczej). Równocześnie, menadżerowie wdrażający *lean management*³ postrzegają potencjał tej koncepcji w identyfikowaniu i eliminowaniu marnotrawstwa. Efekty tych działań nie znajdują jednak bezpośredniego przełożenia na informacje dostarczane przez tradycyjne systemy księgowość. W przeszłości badacze zajmujący się problematyką szczupłego zarządzania wielokrotnie podnosili kwestię potrzeby modyfikacji metod i narzędzi rachunkowości w przedsiębiorstwach wdrażających zasady *lean*, uzasadniając to koniecznością spójności pomiędzy stosowanymi systemami zarządzania kosztami oraz zasadami rachunkowości, a realizowaną strategią (są to m. in.: Maskell, 2000; Fiume, 2002; Kennedy, Brewer, 2005; Ahakchi i in. 2012). Również E. Zarzycka wskazuje, że „pozytywne i długotrwałe efekty to konsekwencja (...) objęcia implementacją wszystkich elementów systemu zarządzania przedsiębiorstwem, nie tylko części produkcyjnej” (Zarzycka, 2011, s. 48). Zmiany w filozofii zarządzania przedsiębiorstwem w kierunku szczupłego zarządzania stały się zatem podstawą przededefiniowania celów i zadań

³ W monografii zamiennie stosowane są dla pojęcia *lean management* (LM) określenia: szczupłe zarządzanie, szczupłe przedsiębiorstwa, zarządzanie nastawione na szczupłość, przedsiębiorstwa nastawione na szczupłość.

rachunkowości zarządczej. Zmianie uległy jej techniki, narzędzia i koncepcje, tak w ujęciu teoretycznym, jak i w wymiarze praktycznym (Szychta, 2007). To dostosowywanie wyraża się bądź poprzez adaptację istniejących rozwiązań, bądź poprzez kreowanie rozwiązań i praktyk dotychczas niestosowanych. Zależności te można podsumować przytaczając opinię A. Kameli-Sowińskiej: „Oryginalne, nowoczesne rozwiązania i idee są obecnie jednym z najważniejszych, wycenianych najwyżej składników zasobów podmiotu gospodarującego, a zatem nie ulega wątpliwości, że rozwiązania w rachunkowości powinny być pochodną zmian dokonujących się w świecie realnym” (Kamela-Sowińska, 2014).

Bakar i Majid (1999) upatrują możliwości tworzenia wartości organizacji we właściwym wykorzystaniu informacji, budując ciąg logiczny: wybrane informacje umożliwią menedżerom poprawę decyzji, a te z kolei prowadzą do zwiększenia wartości dla klienta i ostatecznie do większej wartości stworzonej dla akcjonariuszy. Logika ta jest koherentna z elementami koncepcyjnymi *lean management*. Akceptacja zasadności powyższego rozumowania jest równoznaczna z przyjęciem, iż konceptualizacja szczupłej rachunkowości wymaga wyznaczenia ram o skonkretyzowanej strukturze, założeniach i celach, ukierunkowanych na zapewnienie interesariuszom organizacji wiarygodnych informacji o dokonaniach przedsiębiorstwa na rzecz tworzenia wartości. Równocześnie praktyki rachunkowości nie mogą być postrzegane ani kształtowane w oderwaniu od zmian w sposobie podejścia do produkcji. Rozwój koncepcji szczupłej rachunkowości (*lean accounting*)⁴ jest efektem dostosowania systemów informacyjnych rachunkowości do zasad *lean management*.

Zrealizowane przez autorkę monografii pogłębione studia literaturowe wykazały, że aktualne piśmiennictwo naukowe prezentuje wiele badań poświęconych poszczególnym praktykom szczupłej rachunkowości zarządczej. Zazwyczaj jednak, badania te koncentrują się na uwarunkowaniach wdrożenia poszczególnych praktyk oraz wpływie poczynionych wdrożeń na wyniki przedsiębiorstw, natomiast brakuje całościowego odniesienia do metodyki wdrażania szczupłej rachunkowości zarządczej.

Przeprowadzony przegląd literatury i jej krytyczna analiza pozwoliły na zidentyfikowanie luk w obszarze omawianej problematyki:

- **Luka teoretyczna** – wynika z braku jednoznaczności w rozumieniu pojęcia szczupłej rachunkowości zarządczej i dodatkowo braku wyraźnego wyodrębnienia i zaakcentowania znaczenia rachunkowości w tym obszarze przy równoczesnym słabym rozeznaniu uwarunkowań jej zastosowania.
- **Luka empiryczna** – problematyka dotycząca szczupłej rachunkowości zarządczej związana z jej wdrażaniem i funkcjonowaniem w przedsiębiorstwach nie została wystarczająco zbadana (w szczególności w Polsce). Równocześnie brakuje badań i obserwacji dotyczących stosowania praktyk szczupłej rachunkowości zarządczej oraz ich wpływu na wyniki przedsiębiorstw w Polsce.
- **Luka metodyczna** – przejawia się brakiem kompleksowej metodyki wdrażania szczupłej rachunkowości zarządczej w przedsiębiorstwach w odniesieniu do poziomu wdrożenia koncepcji szczupłego zarządzania.

⁴ Autorka w całej pracy posługuje się zamiennie angielskim określeniem „*lean accounting*”, terminem „szczupła rachunkowość” zaproponowanym przez Zespół Badawczy Katedry Rachunkowości Uniwersytetu Łódzkiego pod kierownictwem prof. Ireny Sobańskiej (por. Michalak, 2009) oraz akronimem LA pochodzącym od nazwy angielskiej.

4.3.2. Cele, hipotezy i metody badawcze

Zidentyfikowanie luk stworzyło podstawę sformułowania celu głównego i celów szczegółowych pracy. Głównym **celem teoriopoznawczym** monografii jest rozpoznanie i określenie istniejących związków i zależności między stopniem wdrożenia szczupłego zarządzania (z uwzględnieniem elementów formujących tę koncepcję), a przyjętymi przez przedsiębiorstwo praktykami szczupłej rachunkowości zarządczej.

Szczupła rachunkowość zarządcza stanowi integralną część koncepcji szczupłego zarządzania, więc jej praktyki nie mogą być rozpatrywane w oderwaniu od zmian w produkcji i systemie zarządzania. Ze względu na powyższe, **celem badawczym pracy** jest wskazanie uwarunkowań wdrożenia i skali wykorzystania praktyk identyfikowanych jako metody i narzędzia szczupłej rachunkowości zarządczej w polskich przedsiębiorstwach produkcyjnych, a następnie wskazanie priorytetów jakimi kierują się przedsiębiorstwa wdrażając praktyki szczupłej rachunkowości zarządczej.

Cele szczegółowe wspomagające realizację tak postawionych celów to:

- 1) ustalenie czynników warunkujących wdrożenie szczupłego zarządzania w przedsiębiorstwie;
- 2) wskazanie specyficznych obszarów zapotrzebowania na informację towarzyszących wdrożeniu koncepcji szczupłego zarządzania;
- 3) ustalenie uwarunkowań funkcjonowania rachunkowości zarządczej w kontekście wdrażania szczupłego zarządzania;
- 4) usystematyzowanie aparatu pojęciowego związanego z *lean accounting*;
- 5) zidentyfikowanie najważniejszych praktyk szczupłej rachunkowości zarządczej jako bazy informacyjnej dla przedsiębiorstwa realizującego szczupłe zarządzanie;
- 6) zidentyfikowanie kluczowych zagadnień dotyczących rachunków kosztów utożsamianych ze szczupłą rachunkowością zarządczą;
- 7) zidentyfikowanie wzorcowego podejścia do opracowania systemu pomiaru w obszarze szczupłej rachunkowości zarządczej;
- 8) zbadanie w jaki sposób wdrożenie koncepcji szczupłego zarządzania przekłada się na realizację praktyk szczupłej rachunkowości zarządczej;
- 9) zbadanie czy wdrożenie praktyk szczupłej rachunkowości zarządczej ma wpływ na wyniki przedsiębiorstwa;
- 10) ustalenie jakie czynniki warunkują skuteczną implementację szczupłej rachunkowości zarządczej,
- 11) identyfikacja czynników stanowiących bariery w transformacji rachunkowości zarządczej w kierunku szczupłej rachunkowości zarządczej.

Rozpoznanie podstaw teoretycznych, a także określenie celu badawczego stanowiło punkt wyjścia do sformułowania pięciu hipotez badawczych. Zgodnie z pierwszą (H1) zakres stosowania praktyk szczupłej rachunkowości zarządczej jest determinowany przez implementację zasad koncepcji szczupłego zarządzania w przedsiębiorstwie produkcyjnym. W myśl drugiej hipotezy (H2) wdrożenie praktyk szczupłej rachunkowości zarządczej jest pozytywnie związane z rozmiarem przedsiębiorstwa produkcyjnego. Kolejne dwie zakładają, że (H3) istnieje pozytywny związek między praktykami szczupłego zarządzania a wynikami przedsiębiorstw produkcyjnych oraz (H4) istnieje pozytywny związek między wdrożonymi praktykami szczupłej rachunkowości zarządczej a wynikami przedsiębiorstw produkcyjnych.

Ostatnia hipoteza to założenie, iż (H5) możliwe jest wskazanie pakietów praktyk stosowanych w ramach szczupłej rachunkowości zarządczej w badanych przedsiębiorstwach produkcyjnych.

Hipotezy główne H1, H3 i H4 zostały zdekomponowane, przybierając postać szczegółowych hipotez badawczych. Rozwinięcie hipotezy głównej (H1) zostało sformułowane następująco:

- (H1a): Istnieje pozytywny związek między relacjami z dostawcami a szczupłą rachunkowością zarządczą.
- (H1b): Istnieje pozytywny związek między relacjami z klientami a szczupłą rachunkowością zarządczą.
- (H1c): Istnieje pozytywny związek między procesami „pull” i „flow” a szczupłą rachunkowością zarządczą.
- (H1d): Istnieje pozytywny związek między konserwacją TPM a szczupłą rachunkowością zarządczą.
- (H1e): Istnieje pozytywny związek między zaangażowaniem pracowników a szczupłą rachunkowością zarządczą.

Hipoteza główna (H3) znalazła przełożenie na hipotezy szczegółowe:

- (H3a): Istnieje pozytywny związek między praktykami szczupłego zarządzania a wynikami operacyjnymi.
- (H3b): Istnieje pozytywny związek między praktykami szczupłego zarządzania a wynikami finansowymi.
- (H3c): Istnieje pozytywny związek między praktykami szczupłego zarządzania a wynikami rynkowymi.

W odniesieniu do hipotezy (H4) testowaniu poddane zostały hipotezy szczegółowe:

- (H4a): Istnieje pozytywny związek między wdrożeniem praktyk szczupłej rachunkowości zarządczej a wynikami operacyjnymi.
- (H4b): Istnieje pozytywny związek między wdrożeniem praktyk szczupłej rachunkowości zarządczej a wynikami finansowymi.
- (H4c): Istnieje pozytywny związek między wdrożeniem praktyk szczupłej rachunkowości zarządczej a wynikami rynkowymi.

Przeprowadzone w monografii rozważania i badania wynikają z istniejących luk zidentyfikowanych w obszarze omawianej problematyki badawczej. Niwelacja luki teoretycznej została osiągnięta poprzez doprecyzowanie rozumienia pojęcia szczupłej rachunkowości zarządczej oraz zaakcentowanie znaczenia rachunkowości w obszarze wdrożenia koncepcji szczupłego zarządzania, a także rozeznanie uwarunkowań jej zastosowania. Niwelacja luki empirycznej – polegała na zbadaniu stanu zaawansowania wdrożeń szczupłej rachunkowości zarządczej w przedsiębiorstwach produkcyjnych w Polsce, a także weryfikacji wpływu tych praktyk na wyniki przedsiębiorstw. Wyrównanie luki metodycznej stanowi propozycja modelu wdrażania szczupłej rachunkowości zarządczej w przedsiębiorstwach w odniesieniu do poziomu wdrożenia koncepcji szczupłego zarządzania.

Rezultaty poznawcze pracy przejawiają się poprzez osiągnięcie celu głównego i szczegółowych pracy, **rezultaty badawcze** w postaci weryfikacji postawionych we wstępie hipotez badawczych. Główny cel teoriopoznawczy osiągnięty został stadialnie, co było możliwe dzięki realizacji w kolejnych rozdziałach pracy poszczególnych celów cząstkowych przejawiające się poprzez:

- wyodrębnienie czynników konstytutywnych dla wdrożenia szczupłego zarządzania przedsiębiorstwem (rozdział 1);
- wskazanie specyficznych obszarów zapotrzebowania na informację towarzyszących wdrożeniu koncepcji szczupłego zarządzania na tle wyeksponowanych uwarunkowań funkcjonowania rachunkowości zarządczej w kontekście wdrażania szczupłego zarządzania (rozdział 2);
- usystematyzowanie aparatu pojęciowego związanego z *lean accounting* (rozdział 2);
- zidentyfikowanie i przybliżenie najważniejszych praktyk szczupłej rachunkowości zarządczej: rachunków kosztów utożsamianych ze szczupłą rachunkowością zarządczą, wzorcowego podejścia do opracowania systemu pomiaru w obszarze szczupłej rachunkowości zarządczej, szczupłych praktyk identyfikowanych ze współpracą międzyorganizacyjną (rozdział 3);
- zbadanie jak wdrożenie koncepcji szczupłego zarządzania przekłada się na realizację praktyk szczupłej rachunkowości zarządczej oraz jaka zależność kształtuje relacje pomiędzy szczupłym zarządzaniem, szczupłą rachunkowością zarządczą, a wynikami przedsiębiorstwa (rozdział 4).

Z uwagi na niedostatek obserwacji odnoszących się do zależności pomiędzy przedsiębiorstwami funkcjonującymi zgodnie z koncepcją szczupłego zarządzania, a wdrażaniem zasad szczupłej rachunkowości, podjęte w ramach monografii badania miały charakter eksploracyjny. Ich głównym celem było stworzenie syntetycznego obrazu badanego zjawiska, wskazanie głównych prawidłowości i zależności między obiektami badania oraz sformułowanie wniosków z tego zakresu. Badania zostały przeprowadzone w perspektywie teorii uwarunkowań sytuacyjnych, a źródłem danych do ich realizacji były badania ankietowe zrealizowane w przedsiębiorstwach wdrażających *lean management*.

Aby zrealizować postawione cele pracy zastosowano różne metody badawcze:

- w zakresie badań wstępnych – metody: analizy literaturowej, dedukcji i wnioskowania indukcyjnego. Przeprowadzone studia literaturowe z zastosowaniem metody analizy i krytyki piśmiennictwa (Czakon, 2015) obejmowały monografie, artykuły w czasopiśmie krajowych i zagranicznych oraz referaty międzynarodowych i krajowych konferencji w ogromnej mierze zagwarantowane przez dostęp do uczelnianych baz pełnotekstowych licencyjnych e-zasobów Akademii Górniczo-Hutniczej w Krakowie (Emerald, ScienceDirect (Elsevier), Scopus, SpringerLink, Web of Science, Wiley Online Library i inne),
- w celu zebrania danych – standaryzowane badania ankietowe,
- w celu przetworzenia danych – pogłębioną analizę statystyczną i wnioskowanie indukcyjne,
- weryfikację danych.

Dane będące podstawą wnioskowania pozyskano poprzez przeprowadzenie standaryzowanych badań ankietowych wśród przedsiębiorstw produkcyjnych. Zgromadzone dane poddano analizie statystycznej z wykorzystaniem następujących metod:

- Aby scharakteryzować ogólny obraz badanej próby, wykorzystano rozkłady procentowe kategorii odpowiedzi metryczkowych (zawartych w części 1 i 2 kwestionariusza). Rozkłady takie zostały wykorzystane również w dalszych analizach i zestawieniach.

- W obszarze analizy właściwości metod pomiaru jako podstawową metodę badania własności skal pomiarowych zastosowano analizę rzetelności pomiaru za pomocą współczynnika Alfa Cronbacha (badanie miało charakter confirmacyjny). Analiza rzetelności uzupełniona została o wskaźniki: Alfa Cronbacha na podstawie pozycji standaryzowanych, Lambda 4 – współczynnik podziału połówkowego Guttmana oraz współczynnik wiarygodności złożonej.
- Do testowania hipotez wykorzystano: metodę równań strukturalnych, korelacji rangowej Spearmanna, metodę eksploracyjnej analizy czynnikowej.

Ze względu na relatywnie duży rozmiar próby badawczej, operacjonalizację i sposoby pomiaru zmiennych oraz wykorzystane metody analityczne, badania te reprezentują nurt ilościowy w naukach o zarządzaniu (Dyduch, 2011), wpisując się jednocześnie w nomotetyczne podejście badawcze (Niemczyk, 2011).

Konstrukcja narzędzia badawczego wynikała z postawionych celów i hipotez. Kwestionariusz składał się z kilku części. Dwie pierwsze miały na celu zidentyfikowanie ogólnych charakterystyk badanych jednostek oraz respondentów.

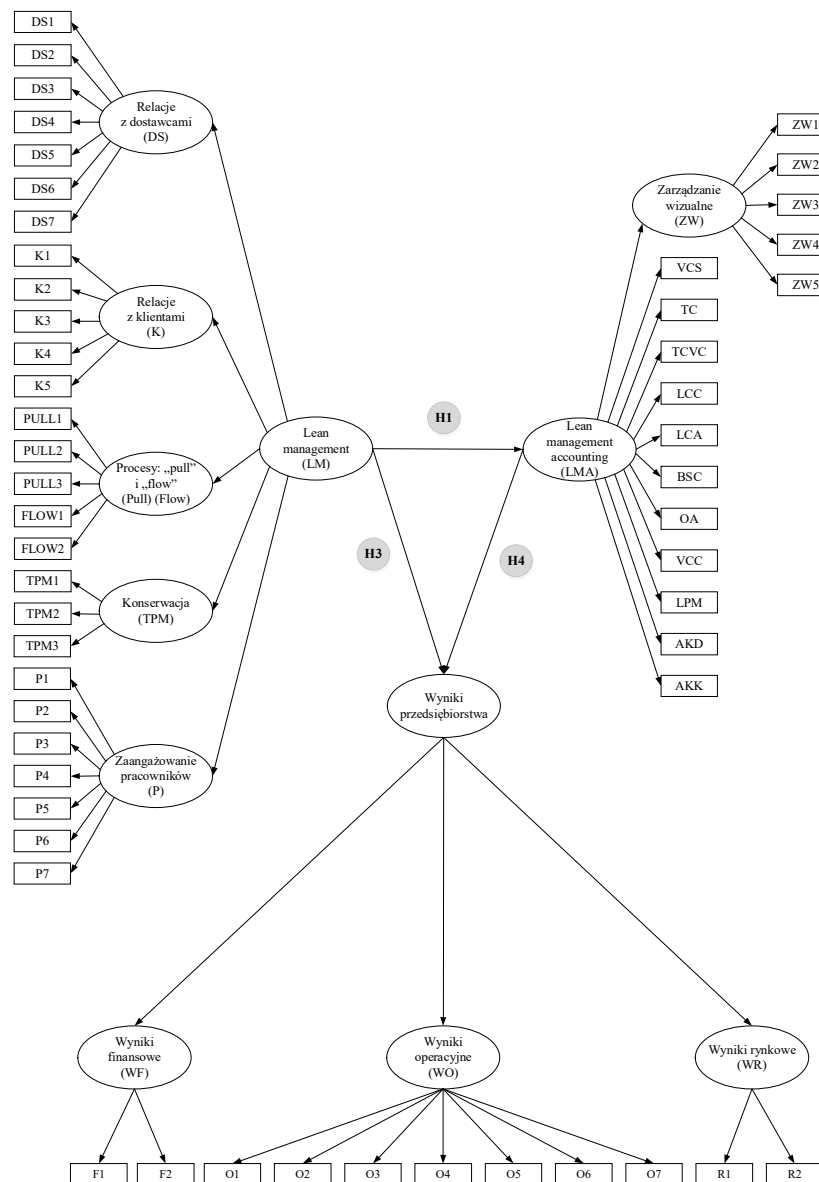
Kolejna część identyfikowała poziom wdrożenia *lean management* w badanych przedsiębiorstwach. Operacjonalizacja dla konstruktów *lean management* została oparta na istniejącej literaturze i wcześniejszych badaniach. Wykorzystując metodę rekonstrukcji i interpretacji literatury przedmiotu wytypowano ogólny katalog deskryptów odnoszących się do koncepcji szczupłego zarządzania. Omawiany konstrukt jest wielowymiarowy i ma charakter latentny. *Lean* jest w nim modelowany jako konstrukcja drugiego rzędu reprezentująca komplementarność wśród czynników pierwszego rzędu: relacji z dostawcami i klientami, procesy *pull* i *flow*, uprawomocnienia pracowników i konserwacji TPM. W tym obszarze badań wykorzystano zmodyfikowane skale pomiarowe szczupłej produkcji opracowane przez R. Shah i P. T. Ward (2007). Część czwarta narzędzia badawczego diagnozowała poziom wdrożenia *lean management accounting* w badanych organizacjach, identyfikując stan upowszechnienia wdrożeń narzędzi charakterystycznych dla szczupłej rachunkowości zarządczej. Ponadto respondenci ustosunkowali się do stwierdzeń mających na celu ustalenie czynników stanowiących bariery w transformacji rachunkowości zarządczej w kierunku *lean*. Część piąta stanowi ocenę przez respondentów wpływu wdrożenia koncepcji szczupłego zarządzania i metod szczupłej rachunkowości zarządczej na wyniki badanych jednostek. Wpływ *lean* na wyniki jest określany przez mierniki rynkowe, finansowe i operacyjne, zgodnie z propozycjami Büyükközkán i in. (2015).

Kwestionariusz został wstępnie przetestowany i oceniony przez dwóch praktyków zaznajomionych z koncepcją szczupłego zarządzania, trzech ekspertów będących badaczami z zakresu zarządzania oraz statystyka akademickiego specjalizującego się w badaniach dotyczących różnych obszarów zarządzania. Osoby te poproszono o przetestowanie kwestionariusza i zidentyfikowanie niejasnych pozycji oraz zasugerowanie zmian. Zebrane uwagi i sugestie oraz przeprowadzone badania pilotażowe pozwoliły na weryfikację i udoskonalenie narzędzia badawczego. Badaniem właściwym objęto 128 przedsiębiorstw.

Dla zwiększenia trafności i rzetelności odpowiedzi respondentom przedstawiono cel badań oraz omówiono podstawowe pojęcia merytoryczne występujące w kwestionariuszu.

Respondenci udzielali odpowiedzi na pytania według własnej wiedzy, co powoduje, że badanie miało charakter deklaratywny⁵.

Opierając się na wynikach teoretycznych eksploracji i przyjętych założeniach dotyczących relacji między zmiennymi latentnymi *lean management* (LM), *lean management accounting* (LMA) oraz wynikami przedsiębiorstwa (rynkowymi, operacyjnymi i finansowymi) stworzono model strukturalny wyższego rzędu (rysunek 1), który poddany został testowaniu w celu potwierdzenia postawionych hipotez.

Rysunek 1. Model badawczy uwarunkowań metod szczupłej rachunkowości zarządczej

Opracowanie: badania własne

⁵ Prowadzenie badań naukowych wykorzystujących odwołanie się do percepcji respondentów jest powszechne dla badań w obszarze nauk o zarządzaniu (por. m. in.: Cyfert, 2012), czego bezpośrednim powodem jest dążenie badaczy do rozwoju wiedzy w obszarze zarządzania z równoczesną potrzebą uzyskania aplikacyjności pozyskanej wiedzy. Równocześnie zmienne konceptualne wykorzystywane w modelach często zastępują trudne do uzyskania dane (poufne, związane z tajemnicą firmy).

4.3.3. Struktura monografii

Konstrukcja pracy podporządkowana została osiągnięciu celów i weryfikacji prawdziwości postawionych hipotez. Praca składa się ze wstępu, czterech rozdziałów rozwiązujących badany problem, zakończenia podsumowującego wyniki prac i kreślącego perspektywę dalszych badań oraz dwóch załączników. Każdy z kolejno następujących po sobie rozdziałów jest zorientowany na osiągnięciu celów częściowych i jest logicznym następstwem problemów zaprezentowanych w rozdziałach poprzedzających. *Lean management*, a co z tym idzie i wspierająca ją *lean accounting* koncentruje się na trzech kluczowych obszarach – klientach, procesach i ludziach. Poszczególne rozdziały akcentują te obszary.

Perspektywę podstaw teoretycznych szczupłego zarządzania omówiono w **rozdziale pierwszym**. Doboru zagadnień w tej części pracy dokonano mając na uwadze, że ostateczny kształt jaki przybierze system rachunkowości zarządczej przedsiębiorstwa zależy zarówno od przyjętej koncepcji zarządzania, stron zainteresowanych informacją pozyskiwaną z tego systemu jak i kultury organizacyjnej i indywidualnych zachowań członków danej organizacji.

W pierwszej kolejności podjęto rozważania na temat dylematów terminologicznych dotyczących pojęcia szczupłości oraz przedstawiono konceptualizację pojęcia szczupłego zarządzania i nakreślono jego ramy narzędziowe. W dalszej części rozdziału wdrożenie praktyk *lean management* nakreślono w odniesieniu do zarządzania zmianą. W szczupłym zarządzaniu szczególnie mocno akcentowany jest aspekt przywództwa, uprawomocnienie szczebla wykonawczego i zarządzania partycypacyjnego. Z wprowadzeniem koncepcji szczupłego zarządzania wiąże się daleko idące zmiany wpływające na pracowników. Oczekuje się od nich dużego zaangażowania kładąc nacisk na pracę zespołową, otwarte rozwiązywanie i kreatywne rozwiązywanie problemów i osobistą inicjatywę. Kreatywność i wiedza pracowników znacząco przyczyniają się do powodzenia wdrożenia *lean*. Wzrost niezależności i osobistej odpowiedzialności jest kompensowany spadkiem zleceń i nadzoru ze strony przełożonych. Powodzenie zmian w kierunku *lean* wymaga odpowiedniej kultury organizacyjnej, która zapewni pracownikom orientację, zaufanie, identyfikację, motywację i bezpieczeństwo. W rozdziale pierwszym wskazano również na teorię interesariuszy i koherentną z nią teorię wartości jako antecedencje szczupłego zarządzania przedsiębiorstwem.

Rozdział drugi ukazuje rolę rachunkowości wobec koncepcji szczupłego zarządzania. W rozważaniach skupiono się na wskazaniu potrzeb informacyjnych szczupłego przedsiębiorstwa szeroko dywagując nad niską przydatnością informacji opartej na kosztach standardowych oraz alokacji kosztów pośrednich z wykorzystaniem kluczy rozliczeniowych jako metod nie oddających filozofii szczupłego zarządzania. Przeprowadzono również analizę bibliometryczną na podstawie bazy Web of Science Core Collection w zakresie publikacji dotyczących *lean accounting*, która ujawniła skalę zainteresowania badanym obszarem. Przedstawiono krytyczny przegląd definicji i określeń szczupłej rachunkowości prezentowanych w piśmiennictwie naukowym, który wskazał na ich wielość i różnorodność, równocześnie pozwolił wyznaczyć kierunek dalszych rozważań. W kolejnych częściach rozdziału zbadano rolę szczupłej rachunkowości zarządczej w kontekście innowacji, w dualnym podejściu: ukazując ją jako rezultat innowacji w obrębie rachunkowości zarządczej, a równocześnie jako źródło wiedzy o innowacjach i narzędzie wspierania innowacyjności.

W **rozdziale trzecim** wskazano na podejście procesowe jako wielkość konstytutywną szczupłej rachunkowości zarządczej. Następnie nakreślono ramy dla systemu rachunku kosztów oraz koncepcji pomiaru dokonań właściwe dla szczupłej rachunkowości zarządczej, a oddające potrzeby szczupłych przedsiębiorstw. Scharakteryzowano praktyki utożsamiane ze

szczupłą rachunkowością zarządczą w wymienionych obszarach. Ponieważ w szczupłym zarządzaniu relacje zachodzące pomiędzy przedsiębiorstwem i jego interesariuszami zewnętrznymi odgrywają zasadniczą rolę, a praktyki szczupłej rachunkowości zarządczej nie mogą być rozpatrywane w oderwaniu od szerszych kontekstów organizacyjnych, w których występują dlatego w tej części pracy przedstawiono również szczupłe metody, które mogą być realizowane w ramach międzyorganizacyjnej rachunkowości zarządczej.

Rozdział czwarty obejmuje badanie empiryczne nakierowane na realizację celu badawczego i weryfikację postawionych hipotez. W pierwszej kolejności przedstawiono teorię uwarunkowań sytuacyjnych jako perspektywę przeprowadzonych badań oraz omówiono zastosowaną metodykę: cel i zakres badań, konstrukcję narzędzia badawczego oraz scharakteryzowano próbę badawczą. Następnie przedstawiono wyniki przeprowadzonych badań.

W zakończeniu pracy przywołano najistotniejsze wnioski z przeprowadzonych badań i rozważań z podkreśleniem możliwych obszarów dalszego wykorzystania wyników dociekań naukowych autorki. Zidentyfikowano i przedstawiono ograniczenia przeprowadzonych badań oraz nakreślono perspektywę dalszych badań w zakresie omawianej tematyki.

4.3.4. Osiągnięte wyniki

Na podstawie przeprowadzonych badań stwierdzono, że w przypadku przedsiębiorstw uczestniczących w badaniu:

- poziom wdrożenia praktyk szczupłego zarządzania wpływa na dobór i poziom/zakres wykorzystania praktyk szczupłej rachunkowości zarządczej,
- wdrożenie metod szczupłej rachunkowości zarządczej jest pozytywnie związane z rozmiarem przedsiębiorstw,
- istnieje zależność pomiędzy poziomem wdrożenia praktyk szczupłego zarządzania, a wynikami operacyjnymi przedsiębiorstw produkcyjnych,
- nie istnieje zależność pomiędzy poziomem wdrożenia praktyk szczupłego zarządzania, a wynikami finansowymi i rynkowymi przedsiębiorstw produkcyjnych,
- istnieje zależność pomiędzy wdrożonymi praktykami szczupłej rachunkowości zarządczej, a wynikami operacyjnymi przedsiębiorstw produkcyjnych,
- istnieje zależność pomiędzy wdrożonymi praktykami szczupłej rachunkowości zarządczej, a wynikami finansowymi i rynkowymi przedsiębiorstw produkcyjnych,
- możliwe jest ustalenie priorytetów jakimi kierują się przedsiębiorstwa wdrażając metody i narzędzia szczupłej rachunkowości zarządczej poprzez wyodrębnienie pakietów praktyk,
- transformacja rachunkowości zarządczej w kierunku szczupłej rachunkowości zarządczej napotyka w badanych przedsiębiorstwach na wiele barier.

Rezultaty empirycznej weryfikacji hipotez ulokowanych w modelu poddanym badaniu przedstawiono w tabeli 1.

Tabela 1. Bilans testowania hipotez badawczych

	Treść	Wynik testowania
H1	Zakres stosowania praktyk szczupłej rachunkowości zarządczej jest determinowany przez implementację zasad koncepcji szczupłego zarządzania w przedsiębiorstwie produkcyjnym.	Potwierdzona
H1a	Istnieje pozytywny związek między relacjami z dostawcami a szczupłą rachunkowością zarządczą.	Potwierdzona
H1b	Istnieje pozytywny związek między relacjami z klientami a szczupłą rachunkowością zarządczą.	Potwierdzona
H1c	Istnieje pozytywny związek między procesami „pull” i „flow” a szczupłą rachunkowością zarządczą.	Potwierdzona
H1d	Istnieje pozytywny związek między konserwacją TPM a szczupłą rachunkowością zarządczą.	Potwierdzona
H1e	Istnieje pozytywny związek między zaangażowaniem pracowników a szczupłą rachunkowością zarządczą.	Potwierdzona
H2	Wdrożenie praktyk szczupłej rachunkowości zarządczej jest pozytywnie związane z rozmiarem przedsiębiorstwa produkcyjnego.	Niepotwierdzona
H3	Istnieje pozytywny związek między praktykami szczupłego zarządzania a wynikami przedsiębiorstw produkcyjnych.	Potwierdzona częściowo
H3a	Istnieje pozytywny związek między praktykami szczupłego zarządzania a wynikami operacyjnymi.	Potwierdzona
H3b	Istnieje pozytywny związek między praktykami szczupłego zarządzania a wynikami finansowymi.	Niepotwierdzona
H3c	Istnieje pozytywny związek między praktykami szczupłego zarządzania a wynikami rynkowymi.	Niepotwierdzona
H4	Istnieje pozytywny związek między wdrożonymi praktykami szczupłej rachunkowości zarządczej a wynikami przedsiębiorstw produkcyjnych.	Potwierdzona częściowo
H4a	Istnieje pozytywny związek między wdrożeniem praktyk szczupłej rachunkowości zarządczej a wynikami operacyjnymi.	Potwierdzona
H4b	Istnieje pozytywny związek między wdrożeniem praktyk szczupłej rachunkowości zarządczej a wynikami finansowymi.	Potwierdzona
H4c	Istnieje pozytywny związek między wdrożeniem praktyk szczupłej rachunkowości zarządczej a wynikami rynkowymi.	Potwierdzona
H5	Możliwe jest wskazanie pakietów praktyk stosowanych w ramach szczupłej rachunkowości zarządczej w badanych przedsiębiorstwach produkcyjnych.	Potwierdzone

Źródło: badania własne

Przeprowadzone badania pozwoliły również na ustalenie jak postrzegane są przez respondentów czynniki warunkujące skuteczną implementację szczupłej rachunkowości zarządczej, oraz zidentyfikowanie zmian obserwowanych pod wpływem wdrożenia *lean* w badanych przedsiębiorstwach.

Badane przedsiębiorstwa rozpoczynają wdrożenie szczupłego zarządzania w pierwszej kolejności wprowadzając zmiany w obszarach, które realizują działalność operacyjną

(podstawową i pomocniczą). Równocześnie w znacznie mniejszym zakresie wprowadzenie zasad szczupłego zarządzania wpłynęło na praktyki działów finansowo-księgowych (stosowane metody i narzędzia). Przy tym, zdecydowana większość badanych nie wyraża przekonania by skuteczne wdrożenie *lean* potrzebowało zmian w obszarze rachunkowości finansowej. Obszar ten utożsamiany jest zazwyczaj z obwarowaniami legislacyjnymi wynikającymi z obowiązków sprawozdawczych, a co za tym idzie jako obszar „konserwatywny” i „odporny na zmiany”. Co ciekawe, wprowadzenie zasad szczupłego zarządzania istotnie zmieniło sposób działania działów finansowo-księgowych (wyszczuplenie procesów tych działów). Potwierdza to, iż w badanych przedsiębiorstwach *lean* wychodzi poza procesy operacyjne. Zauważalny rozdźwięk pomiędzy praktykami rachunkowości zarządczej, a obszarem operacyjnym potwierdziło 42,97% badanych.

Ponieważ większość badanych zgodziła się z stwierdzeniem, że potrzeby informacyjne szczupłego środowiska są zupełnie inne niż potrzeby informacyjne tradycyjnej organizacji, nie dziwi, że równocześnie potwierdzili, iż skuteczne wdrożenie *lean* potrzebuje zmian w obszarze rachunkowości zarządczej, tak by wspomagała proces szczupłej transformacji. Równocześnie o tym, że działy finansowo-księgowe stanowią duże wsparcie dla wdrożenia *lean* w badanych przedsiębiorstwach, przekonanych było tylko 30,47% badanych.

Respondenci byli zgodni co do tego, że miary wyników w badanym przedsiębiorstwie są proste, łatwe do zrozumienia i zastosowania. Należy zatem uznać, że nie występuje problem z brakiem wiedzy czy kompetencji w badanym obszarze. Przy czym z opinią, że miary wyników w badanym przedsiębiorstwie w większości składają się ze wskaźników niefinansowych zgodziło się tylko 37,5%. Powszechny w literaturze pogląd o preferowaniu miar niefinansowych w szczupłych przedsiębiorstwach nie znalazł potwierdzenia w badanych przedsiębiorstwach. Niestety tylko w nielicznych przypadkach (4,69% zdecydowanych odpowiedzi) mierniki operacyjne wprowadzone w ramach wdrażania *lean* zastąpiły wcześniej stosowane. Natomiast 71,09% respondentów zgodziło się lub zdecydowanie się zgodziło z tym, że mierniki operacyjne wprowadzone pod wpływem wdrożenia *lean* funkcjonują równolegle do wcześniej stosowanych. Potwierdza to prezentowany w literaturze pogląd problemu odrębności praktyk realizowanych w dwóch obszarach badanych przedsiębiorstw: operacyjnym (zarządzanie) i finansowo-księgowym (rachunkowość/controlling).

Przez większość badanych raporty finansowe sporządzane przez działy finansowo-księgowe były postrzegane jako nakierowane na potrzeby kadry zarządzającej. Z badań wynika również, że kadra wyższego szczebla zachowuje wgląd w miary (głównie finansowe) dotychczas monitorowane. Wprowadzony na potrzeby *lean* pomiar operacyjny stanowi rozszerzenie dotychczasowego systemu informacyjnego przede wszystkim o informacje operacyjne skierowane na potrzeby pracowników i zarządzających niższego szczebla. Z badań wyłania się obraz przedsiębiorstw o rozbieżnym podejściu do pomiaru, który funkcjonuje w organizacjach częściowo równolegle, wybiórczo łącząc się w drodze kompromisów organizacyjnych.

W pracy podjęto także próbę zdiagnozowania barier w transformacji rachunkowości zarządczej w kierunku *lean*. Czynnikiem zidentyfikowanym jako stanowiąc największą przeszkodę w przyjęciu zasad szczupłej rachunkowości jest niechęć do zmian. Podobnie postrzegana była słaba komunikacja obszarów operacyjnych i finansowo-księgowych. Co ciekawe, żaden z respondentów nie zaprzeczył istnieniu „dwugłosu” pomiędzy tymi obszarami badanych przedsiębiorstw.

Zależność od firmy macierzystej jako bariera została wskazana w 42,97% badanych przedsiębiorstwach. Należy zaznaczyć, że 75,8% badanych jednostek funkcjonuje w ramach

grupy kapitałowej, przy czym 43,8% zadeklarowało, że posiada odrębny system rachunkowości zarządczej/controllingu. Widać tu pewną niespójność, poza 32% przedsiębiorstw, które będąc w grupie kapitałowej posiada wspólny system rachunkowości zarządczej/controllingu (uzasadnione wskazanie zależności), barierę tę wskazały także jednostki samodzielnie kreujące rozwiązania w obszarze rachunkowości zarządczej.

Poważnym problemem jest również zauważalna w badanych przedsiębiorstwach bezwładność zarządzania. Badani w większości nie upatrują jednak problemu z wdrożeniem szczupłej rachunkowości w brakach personelu księgowego. Podobnie, brak odpowiednich zasobów obliczeniowych (oprogramowania) nie wydaje się być czynnikiem ważącym na wdrożenie szczupłej rachunkowości zarządczej.

Bardzo interesujące są wskazania dla czynnika „brak wiedzy i kompetencji działu odpowiedzialnego za rachunkowość zarządczą” – większość badanych nie zgodziło się lub zdecydowanie nie zgodziło się z tą opinią. Respondenci zauważają natomiast barierę w konieczności spełnienia wymagań ustawowych.

Przeprowadzone badania potwierdzają ustalenia literatury przedmiotu, która wskazuje na pozytywny związek między przyjęciem praktyk szczupłego zarządzania, a wynikami, zarówno finansowymi jak i operacyjnymi przedsiębiorstwa. Badania wykazały również istnienie zależności pomiędzy poziomem wdrożenia szczupłych praktyk, a stanem wdrożenia praktyk szczupłej rachunkowości zarządczej – to poziom implementacji szczupłego zarządzania w badanych przedsiębiorstwach wymusza wprowadzenie metod szczupłej rachunkowości zarządczej, trudno bowiem wprowadzać zmiany, gdy ich efekt nie może być mierzony.

W pracy zbadano między innymi różne priorytety dla praktyk szczupłej rachunkowości zarządczej, rozmieszczenie różnych wzorców ich wdrażania w badanych przedsiębiorstwach oraz istotne czynniki sytuacyjne warunkujące te zachowania organizacyjne. Uzyskane wyniki potwierdzają wcześniejsze badania, tzn. podmioty wprowadzające szczupłe zarządzanie rozpoczynają od sfery produkcji, a w dalszej kolejności przenoszą szczupłe praktyki na pozostałe obszary w tym sferę rachunkowości. Priorytetem przy wyborze i wdrażaniu poszczególnych praktyk szczupłej rachunkowości zarządczej jest systemowe wsparcie *lean management* w obszarach operacyjnych, poprzez dostarczenie odpowiedniej informacji. Oznacza to, że priorytetem są te praktyki w wyniku których uzyskane zostaną miary operacyjne, dotyczące jakości, produktywności, czasu (produkcji, dostaw, taktu itd.). Praktyki szczupłej rachunkowości zarządczej w badanych przedsiębiorstwach produkcyjnych mają charakter rozwiązań hybrydowych – stanowiąc uzupełnienie rozwiązań tradycyjnie stosowanych.

Interpretując wyniki badania, należy mieć na uwadze jego ograniczenia. Po pierwsze, chociaż zaproponowany model jest stosunkowo złożony pod względem liczby rozważanych czynników sytuacyjnych, jest jednak niekompletny, ponieważ niewątpliwie istnieją inne znaczące czynniki, które nie zostały uwzględnione w testowanym modelu. Ograniczeniem dla przeprowadzonych badań jest fakt, że na ankietę odpowiedział jeden respondent z każdego przedsiębiorstwa. W rezultacie nie jest wiadome, czy poglądy respondenta dzielają inni członkowie organizacji. Ponadto nie można wykluczyć stronniczości wynikającej z pełnionej funkcji, stażu pracy lub zakresu posiadanej wiedzy. W celu wyeliminowania tego rodzaju zakłóceń w kwestionariuszu uwzględniono pytanie weryfikujące świadomość *lean*, a także pytania pomocnicze dotyczące pozycji zajmowanej w organizacji (funkcja, staż, dział). Równocześnie badanie miało charakter przekrojowy co nie pozwala na wnioskowanie przyczynowe. Uzyskane wyniki mogą być również obarczone błędem systematycznym, ponieważ wskazania odpowiedzi co do zmiennych egzogenicznych i endogenicznych

dokonywał ten sam respondent. Należy również mieć na uwadze, że dobór próby nie jest losowy, ponieważ respondenci reprezentowali tylko te przedsiębiorstwa co do których istniała pewność, że wdrażają koncepcję szczupłego zarządzania.

W monografii zaproponowano kierunki dalszych badań, które w pierwszej kolejności powinny objąć ustalenie zakresu dyfuzji metod szczupłej rachunkowości zarządczej oraz badania, które pozwoliłyby w dłuższej perspektywie czasowej wyjaśnić wpływ czynników sytuacyjnych, a przede wszystkim pandemii SARS-CoV-2 (COVID-19) na praktyki szczupłej rachunkowości zarządczej. Interesujące byłoby przeprowadzanie badań jakościowych, które mogłyby dostarczyć informacji co do tego jak jest interpretowana i wykorzystywana szczupła rachunkowość zarządcza oraz jak pracownicy doświadczają zmian organizacyjnych związanych z jej wdrażaniem. Równocześnie skonfrontowanie opinii pracowników działów operacyjnych i finansowo-księgowych w ramach tych samych kontekstów pozwoliłoby uzyskać całościowy i spójny obraz wdrożeń i funkcjonowania szczupłej rachunkowości zarządczej. Dodatkowo, wielokrotne (wieloobiektowe) studium przypadku mogłoby pozwolić wyodrębnić czynniki, które wpływają na różnice w interpretacji i wykorzystaniu szczupłej rachunkowości zarządczej w różnych przedsiębiorstwach. Z kolei podejście oparte na longitudinalnym studium przypadku pozwoliłoby dać odpowiedź, jak praktyki szczupłej rachunkowości zarządczej ewoluują w czasie w organizacjach. Właściwe wydaje się również zbadanie czy integracja praktyk szczupłej rachunkowości zarządczej z infrastrukturą IT może odgrywać ważną rolę we wspieraniu szczupłego zarządzania, tzn. szczegółowe zbadanie sposobu, w jaki informacje operacyjne i finansowe mogą być integrowane w tych systemach. Równie istotne wydaje się przeanalizowanie jak w obliczu zmian nazywanych „Przemysłem 4.0” ewoluują rozwiązania szczupłej rachunkowości zarządczej.

4.4. Wkład w rozwój dyscypliny nauk o zarządzaniu i jakości

W opinii autorki wyniki przeprowadzone badania zaprezentowane w monografii stanowią wkład w rozwój dyscypliny nauk o zarządzaniu i jakości. Plasowanie rozważań monografii w naukach o zarządzaniu przejawia się w podejściu do rachunkowości zarządczej, jako systemu informacyjnego realizowanego przez przedsiębiorstwa na potrzeby zarządzania, co znajduje odzwierciedlenie w ujęciach definicyjnych prezentowanych w rozdziale drugim. Przedmiotem badań teoretycznych i empirycznych rozprawy jest praktyka rachunkowości rozumiana, jako zastosowanie określonych metod przygotowania informacji na temat sytuacji ekonomiczno-finansowej przedsiębiorstwa i komunikowania jej zarządzającym. Pogląd ten koresponduje m. in. z rozważaniami T. Czapli i E. Walińskiej, którzy podkreślając fakt, iż „główny nurt zainteresowań badawczych rachunkowości zbieżny jest podmiotowo z obszarem zainteresowań nauk o zarządzaniu i jakości”, wskazują równocześnie na interdyscyplinarny charakter zarówno rachunkowości jak i nauki o zarządzaniu i jakości (Czapla, Walińska, 2021, s.47).

Koncepcja szczupłej rachunkowości zarządczej jest stosunkowo nowa, w literaturze przedmiotu częściej są prezentowane jej założenia metodyczne niż wyniki badań empirycznych. Dotychczas nie były prowadzone badania dotyczące interakcji między wdrożeniem *lean*, a zmianami rachunkowości zarządczej w polskich przedsiębiorstwach produkcyjnych.

Rozważania przeprowadzone w obszarze monografii można uznać za badanie zasadności postrzegania szczupłej rachunkowości jako spójnego konstruktu empirycznego. Umieszczając „szczupłe” narzędzia rachunkowości zarządczej w modelu sytuacyjnym i przeprowadzając weryfikację tego modelu, dokonano oceny zakresu, w jakim szczupła rachunkowość zarządcza

stanowi konstrukcję umożliwiającą analizę empiryczną. Stopień, w jakim hipotezy sformułowane w tym badaniu uzyskały wsparcie empiryczne, potwierdza, że *lean accounting* można badać jako konstrukcję spójną.

Ilościowe, korelacyjne, nieeksperymentalne badanie zapewniło wgląd w korelację między stopniem wykorzystywania przez polskie przedsiębiorstwa produkcyjne koncepcji szczupłego zarządzania, a przyjętymi praktykami szczupłej rachunkowości zarządczej oraz uzyskiwanymi wynikami operacyjnymi, finansowymi i rynkowymi.

5. Informacja o wykazywaniu się istotną aktywnością naukową w więcej niż jednej uczelni, instytucji naukowej lub instytucji kultury, w szczególności zagranicznej

5.1. Aktywność naukowa na Wydziale Zarządzania AGH

Podstawowym obszarem moich zainteresowań od pierwszych lat pracy była i pozostaje do dziś rachunkowość jako źródło informacji. W przypadku mojej ścieżki rozwoju zainteresowania te stanowią swoistego rodzaju metaobszar. Równocześnie, od początku pracy naukowej interesowało mnie łączenie różnych obszarów poprzez wskazanie powiązań między nimi oraz poszerzanie perspektywy ich postrzegania. W doborze problematyki badawczej kierowałam się przekonaniem, iż złożoność problemów zarządzania można ukazać tylko przy ich kompleksowym rozpatrywaniu.

Synergia zainteresowania rachunkowością jako źródłem informacji zarządczej z tematyką wartości w zarządzaniu doprowadziła do powstania mojej dysertacji doktorskiej pt.: *Metoda oceny efektywności restrukturyzowanego przedsiębiorstwa*, przygotowanej pod kierunkiem prof. dr hab. Wiktora Krawczyka.

Potrzeba podejmowania przedsięwzięć restrukturyzacyjnych podyktowana jest chęcią zwiększenia efektywności działalności i osiągania sukcesów w zmieniającym się otoczeniu. W literaturze przedmiotu często spotykać można twierdzenie, iż właśnie proces restrukturyzacji uznać należy za czynnik posiadający znaczący, choć silnie zindywidualizowany wpływ na wartość przedsiębiorstwa. Tak więc zarządzanie zorientowane na wzrost wartości, tak jak i procesy restrukturyzacyjne stanowi odpowiedź konkretnej jednostki na zmiany i zjawiska zachodzące zarówno w jej wnętrzu, jak i w jej otoczeniu. Za punkt wyjścia w dysertacji przyjął założenie, zgodnie z którym restrukturyzacja wyzwala ukryty w przedsiębiorstwie potencjał zmian, który właściwie stymulowany i kierowany prowadzi do optymalizacji jego wartości. Na potrzeby pracy doktorskiej skonstruowałam autorską metodę oceny efektywności restrukturyzowanego przedsiębiorstwa w oparciu o koncepcję Ekonomicznej Wartości Dodanej tzw. EVA (*Economic Value Added*), bazującą na dekompozycji wskaźnika wartości dodanej w sposób pozwalający na to by cały system oceny zorientowany był na cel jednostki gospodarczej jakim jest kreowanie wartości dla właścicieli.

Moje zainteresowania naukowo-badawcze po uzyskaniu stopnia doktora nadal koncentrowały się na wykorzystaniu rachunkowości na potrzebę szeroko rozumianego biznesu. Prowadzone przeze mnie badania pozwalają na wyróżnienie następujących nurtów badawczych:

- system rachunkowości zarządczej oraz warunki jego funkcjonowania,
- rola rozwiązań informatycznych w kształtowaniu jakości informacji zarządczej w systemie rachunkowości,
- rachunkowość zarządcza wobec nowoczesnych koncepcji zarządzania.

Obszar I: System rachunkowości zarządczej oraz warunki jego funkcjonowania

Z punktu widzenia zmian zachodzących w systemach rachunkowości zarządczej ważne staje się pozyskanie wiedzy o czynnikach mogących mieć wpływ na ich kształt. Dla nauki istotne jest prowadzenie szeroko zakrojonych długookresowych badań podstawowych w tym zakresie, odnoszących się zarówno do jednostek sektora prywatnego, jak i publicznego, co może jednoznacznie przyczynić się do stworzenia obrazu aktualnego stanu systemów rachunkowości oraz wskazać kierunki ich rozwoju. Publikacje w ramach niniejszego nurtu skupiały się wokół kilku wiodących problemów.

Bezpośrednio po obronie pracy doktorskiej (lata 2002-2007) kontynuowałam wcześniejsze dociekania związane z postrzeganiem wartości i jej pomiarem. Poza tym, w celu upowszechnienia niektórych treści teoretycznych i wyników badań empirycznych, które prowadziłam wcześniej na potrzeby pracy doktorskiej, przygotowałam następujące artykuły:

- Stronczek, A. (2002), Uwarunkowanie zastosowania mierników wartości kreowanej do oceny efektywności przedsiębiorstwa restrukturyzowanego, *Zeszyty Teoretyczne Rachunkowości*, (08), s. 200-208.
- Stronczek, A. (2002), Ocena efektywności restrukturyzowanego przedsiębiorstwa z wykorzystaniem koncepcji EVA, (w:) W. Krawczyk (red.), *Budżetowanie działalności jednostek gospodarczych – teoria i praktyka. Cz. 3*, Katedra Zarządzania Finansami Wydziału Zarządzania Akademii Górniczo-Hutniczej, Kraków, s. 241-249.
- Stronczek, A. (2003), Wykorzystanie miernika MVA w ocenie przedsiębiorstwa, (w:) W. Krawczyk (red.), *Budżetowanie działalności jednostek gospodarczych – teoria i praktyka*, Katedra Zarządzania Finansami Wydziału Zarządzania Akademii Górniczo-Hutniczej, Kraków, s. 307-312.
- Stronczek, A. (2003), Rola fuzji i przejęć w kształtowaniu wartości, *Zagadnienia Techniczno-Ekonomiczne*, 48(1), s. 291-298.
- Stronczek, A. (2007). Metodyczne aspekty korygowania ekonomicznej wartości dodanej (EVA). *Ekonomia Menedżerska*, (1), s. 89-100.
- Stronczek, A. (2004), Pomiar wyników działalności jednostki gospodarczej, (w:) A. Podobiński (red.), *Zarządzanie przedsiębiorstwem w warunkach integracji europejskiej. Cz. 1, Zmiany w teorii i praktyce zarządzania*, Uczelniane Wydawnictwa Naukowo-Dydaktyczne AGH, Kraków s. 159-164.
- Stronczek, A. (2004), Aspekt teoretyczny wyboru sposobu ustalania wyników, (w:) T. Kiziukiewicz (red.), *Rachunkowość w zarządzaniu jednostkami gospodarczymi* Akademia Rolnicza w Szczecinie. Katedra Rachunkowości, Szczecin, s. 217-221.
- Stronczek, A. (2004), Zarządzanie na podstawie wartości, (w:) Krawczyk W., *Budżetowanie działalności jednostek gospodarczych: teoria i praktyka. Cz. 5*, Krakowskie Towarzystwo Edukacyjne sp. z o. o., Kraków, s. 227-233.
- Stronczek, A., Wojanowska, J. (2007), Implementation of a created value index for the company efficiency improvement evaluation, in: *Company competitiveness in the XXI century XXI MicroCAD International Scientific Conference*, Miskolc, pp. 279–284.

Z problemem kreowania wartości związane są także rozważania nad rolą jej tworzenia dla klienta zawarte w artykule:

- Stronczek, A. (2011), Zadowolenie klienta jako czynnik sukcesu przedsiębiorstwa, *Zeszyt Naukowy. Wyższa Szkoła Zarządzania i Bankowości w Krakowie*, (24), s. 116-127.

Publikacja ta stanowiąc naturalną kontynuację wcześniejszego cyklu jest równocześnie symbolicznym przejściem z badań prowadzonych w nurcie teorii akcjonariuszy (*shareholders theory*) do teorii interesariuszy (*stakeholders theory*), które w konsekwencji doprowadziło do powstania monografii przedstawionej w niniejszym autoreferacie jako wiodące osiągnięcie. Celem tej publikacji było wskazanie, uświadomienie i podkreślenie roli klienta w budowaniu wartości, a co za tym idzie sukcesu przedsiębiorstwa. Reagowanie na potrzeby szeroko rozumianego klienta przejawiać się może poprzez realizacją koncepcji zwinności bądź realizacją koncepcji szczupłość. W moich badaniach pojawiły się obie koncepcje.

W trakcie ostatnich trzydziestu lat w sposób dynamiczny i nieodwracalny zmieniły się uwarunkowania wewnętrzne i zewnętrzne funkcjonowania organizacji. Skutkowały one zmianą optyki organizacji z krótkookresowego maksymalizowania zysków na strategiczne zarządzanie wymagające zmian w obszarze tworzenia i dostarczania informacji (Sobańska, Walińska, 2018). Za tymi ewoluując zmianami podążała rachunkowość zarządcza. Kolejne prace tego nurtu powstały jako rezultat badań dotyczących oceny przydatności systemu informacyjnego rachunkowości oraz stopnia wykorzystania przez jednostki wybranych modeli rachunków kosztów, a także praktyk rachunkowości zarządczej:

- Bek-Gaik, B., Stronczek, A. (2005), Wykorzystanie rachunku kosztów działań w zarządzaniu kosztami, (w:) T. Kiziukiewicz (red.), *Rachunkowość w zarządzaniu jednostkami gospodarczymi* Akademia Rolnicza w Szczecinie. Katedra Rachunkowości, Szczecin, s. 193-201.
- Stronczek, A., Bek-Gaik, B. (2005), Organizacja systemu rachunku kosztów w zakładach opieki zdrowotnej, (w:) W. Krawczyk (red.), *Budżetowanie działalności jednostek gospodarczych: teoria i praktyka*, Polskie Towarzystwo Ekonomiczne. Oddział Kraków, s. 476-485.
- Bek-Gaik, B., Stronczek, A. (2005), Budżetowanie kapitałowe narzędziem planowania finansowego, (w:) W. Krawczyk (red.), *Budżetowanie działalności jednostek gospodarczych: teoria i praktyka*, Polskie Towarzystwo Ekonomiczne. Oddział Kraków, s. 40-47.
- Stronczek A., (2007), Ceny transferowe i porozumienia cenowe w przedsiębiorstwie, (w:) Urbańczyk E. (red.), *Strategie wzrostu wartości przedsiębiorstwa*, Wydawnictwo Kreos, Szczecin, s. 437-444.
- Stronczek, A., Petka K., (2007), Kosztowe formuły ustalania cen w praktyce polskich przedsiębiorstw, (w:) L. Preisner (red.), *Finansowe aspekty transformacji gospodarki w Polsce*, AGH Uczelniane Wydawnictwa Naukowo-Dydaktyczne, Kraków, s. 197-203.

- Stroncsek, A. (2009). Rozliczanie świadczeń wewnętrznych a problemy decyzyjne przedsiębiorstwa. *Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Szczecińskiego. Finanse, Rynki Finansowe, Ubezpieczenia*, (18), s. 451-456.
- Stroncsek, A. (2010), Informacyjna rola rachunkowości a sprawozdawczość zarządcza. *Zeszyt Naukowy. Wyższa Szkoła Zarządzania i Bankowości w Krakowie*, (17), s. 132-141.
- Krajewska S., Stroncsek A. (2013) Wykorzystanie metod alternatywnych wobec tradycyjnego budżetowania na przykładzie jednostki gastronomicznej, (w:) A. Dury (red.), *Budżetowanie – dziś i jutro*, Wydawnictwa AGH, Kraków, s. 305-320.
- Marcinkowska, E., Sawicka, J., Stroncsek, A. (2014). Outsourcing a system decyzyjny przedsiębiorstwa, (w:) E. Nowak, M. Nieplowicz (red.), *Prace Naukowe Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu*, (344 Rachunkowość a controlling), s. 341-351.

Nowoczesne metody zarządzania, uprzednio zarezerwowane dla przedsiębiorstw, coraz częściej są wykorzystywane przez jednostki sektora finansów publicznych. Wynika to bezpośrednio z rosnącej presji otoczenia, które od podmiotów sektora finansów publicznych oczekuje przede wszystkim wzrostu efektywności funkcjonowania.

Od lat 80-tych XX wieku (przede wszystkim w państwach anglosaskich) rozwija się koncepcja, nowego zarządzania publicznego (New Public Management). Podstawowe założenia idei New Public Management polegają na stosowaniu w odniesieniu do sektora publicznego mechanizmów rynkowych, promowaniu konkurencji między usługodawcami, przekazywaniu kontroli społeczności lokalnej, decentralizowaniu kompetencji oraz wprowadzaniu zarządzania uczestniczącego. Zgodnie z tą koncepcją administracja powinna koncentrować się na wynikach, a nie nakładach, oraz na celach i misji, a nie regulach i zarządzeniach. Idea nowego zarządzania publicznego kładzie nacisk na właściwe wyznaczenie celów i monitorowanie wyników, zarządzanie finansami (efektywność), wyznaczenie standardów usług, korzystanie z benchmarkingu oraz nowoczesnego zarządzania zasobami ludzkimi. Takie podejście wymaga wdrożenia odpowiednich narzędzi wspierania procesów zarządzania. Dlatego tak bardzo istotne jest rozszerzenie systemu rachunkowości o metody i narzędzia rachunkowości zarządczej.

W Polsce wyżej opisane zmiany w podejściu do zarządzania w sektorze publicznym wyraźnie zaznaczyła Ustawa o finansach publicznych, która wprowadziła do sektora publicznego obowiązek zapewnienia kontroli zarządczej rozumianej jako ogół działań podejmowanych dla zapewnienia realizacji celów i zadań w sposób zgodny z prawem, efektywny, oszczędny i terminowy. Przez to system kontroli zarządczej ma szeroki i kompleksowy wymiar, a co za tym idzie, jest narzędziem optymalizacji funkcjonowania administracji państwowej we wszystkich jej wymiarach. Wydaje się jednak oczywistym, że sprawne i skuteczne funkcjonowanie systemu kontroli zarządczej wymaga rozszerzenia - wcześniej stosowanej rachunkowości budżetowej zorientowanej na sprawozdawczość – o koncepcję rachunkowości zarządczej. Z w/w ustawy wynika, iż bez sprawnego systemu budżetowania, rachunku kosztów, pomiaru i oceny dokonań kontrola zarządcza nie ma możliwości sprawnego funkcjonowania w jednostce. Funkcjonowanie przyjętych standardów kontroli zarządczej wymaga aby jej system był na bieżąco monitorowany i oceniany.

Rachunkowość zarządcza posiada bogate instrumentarium, dające możliwość wspierania zarządzania zarówno przedsiębiorstwem jako całością jak i poszczególnymi jego obszarami funkcyjnymi. Można przyjąć, że szczególnie znaczące są jej nowoczesne rozwiązania

dostosowane do bieżących wymagań i potrzeb kadry zarządzającej. Nie dziwi zatem fakt, że jej narzędzia i metody znajdują szerokie zastosowanie w jednostkach sektora publicznego.

Powyżej zasygnalizowana problematyka znalazła miejsce w następujących moich badaniach i publikacjach:

- Stroncsek, A., Chwaleba, W. (2012), Accounting for indirect costs on the example of the salaries of the university employees, *Zarządzanie przedsiębiorstwem – teoria i praktyka*, Akademia Górniczo-Hutnicza im. Stanisława Staszica w Krakowie. Wydział Zarządzania, Kraków, s. 1-16.
- Stroncsek, A. (2012), Kontrola zarządcza w znowelizowanej ustawie o finansach publicznych, *Prace Naukowe Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu*, (252), s. 448-457.
- Stroncsek, A. (2013), Insights into franchising in Poland: a review of empirical and theoretical perspectives, *Advanced Reseach in Scientific Areas, section Business Management*, 2(1), s. 66-70.
- Stroncsek, A., Krajewska S. (2013), Ryzyko jako element kontroli zarządczej w sektorze finansów publicznych, (w:) B. Micherda i M. Andrzejewski (red.), *Sprawozdawczość i rewizja finansowa: problemy kwantyfikacji ryzyka gospodarczego*, Wydawnictwo Uniwersytetu Ekonomicznego w Krakowie, Kraków, s. 211-220.
- Stroncsek, A. (2015). Konsorcja w zamówieniach publicznych jako przykład współpracy międzyorganizacyjnej. *Studia Ekonomiczne*, 224, s. 209-219.
- Stroncsek, A., Marcinkowska, E. (2016), Answer from Entities of the Public Finance Sector to the Idea of New Public Governance the BSC in the Public Sector, *European Scientific Journal*, s. 412-422.

Informacje pochodzące z systemu rachunkowości są użyteczne dla odbiorców pod warunkiem, że spełniają określone przez prawo wymogi i posiadają odpowiednie cechy jakościowe. Zapewnienie właściwej jakości informacji pochodzącej ze sprawozdań finansowych wymaga wielu działań kontrolnych w obszarze audytu i rewizji finansowej, a także wysokiego poziomu działań etycznych w zawodach księgowych. Problematykę tę podejmowałam w następujących publikacjach:

- Sawicka, J., Stroncsek, A. (2013), Rola audytu finansowego w wykrywaniu celowych zniekształceń wyniku finansowego, (w:) M. Czyż (red), *Finansowe i ekologiczne aspekty działalności gospodarczej*, Wydawnictwa AGH, Kraków, s. 81-88.
- Sawicka, J., Stroncsek, A. (2015), Postrzeganie roli audytu wewnętrznego w budowaniu zaufania publicznego jednostek - przykład banku, *Studia Ekonomiczne*, 244, 168-180.
- Sawicka, J., Stroncsek, A. (2015). Poziom wykształcenia audytora wewnętrznego a skuteczne wykrywanie nadużyć. *Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Szczecińskiego FRFU. Efekty funkcjonowania audytu wewnętrznego i kontroli zarządczej*, 867 (76), s. 401-412.
- Sawicka, J., Stroncsek, A., Marcinkowska, E. (2016), Przesłanki przeciwko wiarygodności dokumentów jako obszar zainteresowania audytu wewnętrznego, *Studia i Prace Kolegium Zarządzania i Finansów, Szkoła Główna Handlowa*, (152), s. 95-108.

- Sawicka, J., Marcinkowska, E., Stronczek, A. (2017). Ujawnianie przestępstw prania pieniędzy przez pracowników zawodów księgowych. *Studia Ekonomiczne*, 345, s. 85-97.
- Stronczek, A., Sawicka, J. (2017), Postrzeganie zasad etyki przez studentów i czynnych zawodowo przedstawicieli zawodów księgowych, *Studia Ekonomiczne*, 345, s. 98-113.

Wnioskiem generalnym prowadzonych badań było stwierdzenie, że im wyższy, lepiej dopasowany do realizowanych zadań jest stopień wykształcenia pracowników obszarów księgowych, tym skuteczniej ograniczane jest ryzyko nadużyć i nieprawidłowości mogących wystąpić w jednostce gospodarczej. Badania wskazały na konieczność położenia większego akcentu na edukację w zakresie etyki w zawodach księgowych wśród studiującej młodzieży. Lepsze usystematyzowanie zagadnień etycznych i głębsze spojrzenie na tę problematykę, pozwoli im w przyszłości uniknąć wielu pułapek w trakcie realizowanej pracy zawodowej.

Obszar II: Rola rozwiązań informatycznych w kształtowaniu jakości informacji zarządczej w systemie rachunkowości

Od początku XXI wieku silnie zauważalny jest wpływ systemów technologii informatycznych zarówno na kształt systemu rachunkowości jak i na rolę specjalistów rachunkowości. W swoich pracach podejmowałam próby zbadania jak wspomniane technologie wpływają na zmiany praktyk rachunkowości zarządczej oraz na jakość informacji zarządczej uzyskiwanej z systemu rachunkowości.

Pierwszy wątek poruszany w ramach tego obszaru dotyczył ustalenia zapotrzebowania na informację w kontekście organizacji rachunku kosztów i przyjętych praktyk rachunkowości zarządczej, tak by uzyskać odpowiedź na pytanie: jakie narzędzia i metody rachunkowości zarządczej zamierzają wesprzeć badane jednostki poprzez implementację zintegrowanych systemów informatycznych?

Problematyka ta znalazła odzwierciedlenie w następujących pracach:

- Stronczek, A., (2006), Zapotrzebowanie na informację a organizacja rachunku kosztów w zakładach opieki zdrowotnej, (w:) M. Nowickiej-Skowron (red.), *Koszty w zarządzaniu przedsiębiorstwem*, AGH Uczelniane Wydawnictwa Naukowo-Dydaktyczne, Kraków, s. 205-211.
- Stronczek, A., Petka, K. (2008), Zintegrowane systemy informatyczne jako narzędzie wspomagające zarządzanie, (w:) *Informacyjna funkcja rachunkowości w gospodarce współczesnej*, A. Dyhdalewicz, G. Klamecka-Roszkowska, J. Sikorki (red.), Wydawnictwo Uniwersytetu w Białymstoku, Białystok.
- Stronczek, A., Wiatr, K. (2009), Wybór zintegrowanego systemu informatycznego jako decyzja strategiczna jednostki gospodarczej, (w:) L. Preisner (red.), *Finansowanie rozwoju gospodarczego*, AGH Uczelniane Wydawnictwa Naukowo-Dydaktyczne, Kraków, s. 150-157.

Ponieważ nowoczesne metody zarządzania, uprzednio zarezerwowane dla przedsiębiorstw, coraz częściej są wykorzystywane przez jednostki sektora finansów publicznych, swoje badania rozszerzyłam na jednostki sektora publicznego w pracach:

- Stronczek, A., Krajewska, S. (2015). Oczekiwania jednostek sektora zamówień publicznych w zakresie wsparcia rachunkowości zarządczej przez zintegrowane

systemy zarządzania, (w:) E. Nowak, P. Bednarek (red.), *Prace Naukowe Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu*, (399 Rachunkowość a controlling), s. 428–435.

- Stroncsek, A. (2016). Informatyczne wsparcie rachunkowości zarządczej na przykładzie wdrożenia w agencji wykonawczej WAM. *Prace Naukowe Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu*, (440), s. 491-500.

W przypadku pierwszego z artykułów (Stroncsek, Krajewska, 2015) badanie zostało przeprowadzone w formie analizy załączników do SIWZ⁶ wybranych losowo z ogłaszanych w Biuletynie Zamówień Publicznych. Zakres oczekiwań jednostek sektora zamówień publicznych w zakresie funkcjonowania zintegrowanego systemu informatycznego każdorazowo zawiera załącznik do SIWZ w postaci opisu przedmiotu zamówienia. Z punktu widzenia celu artykułu interesujące były dla mnie te elementy opisu przedmiotu zamówienia, które odnosiły się do możliwości implementacji narzędzi rachunkowości zarządczej w jednostkach sektora publicznego.

Przeprowadzone badanie miało na celu głównie rozpoznanie sytuacji w podmiotach sektora publicznego poprzez:

1. uzyskanie odpowiedzi na pytanie: jak narzędzia i metody rachunkowości zarządczej zamierzają wesprzeć badane jednostki poprzez implementację zintegrowanych systemów informatycznych,
2. określenie potrzeb informacyjnych w badanych jednostkach, mające skutkować zapewnieniu efektywnej i skutecznej realizacji stojących przed nimi zadań zarządczych i operacyjnych.

Przeprowadzone badania wykazały, że oczekiwania jednostek sektora zamówień publicznych w zakresie wsparcia metodami i narzędziami rachunkowości zarządczej są bardzo zróżnicowane i to zróżnicowanie można porównać z szerokim wachlarzem oczekiwań jednostek sektora komercyjnego. Równocześnie badane jednostki wykazywały niski poziom zainteresowania metodami wykorzystującymi chociażby mierniki niefinansowe. Kontynuacją dociekań we wskazanym obszarze był kolejny artykuł, którego celem było ustalenie w jaki sposób specyficzna jednostka sektora publicznego jaką jest agencja wykonawcza może wesprzeć wykorzystywane instrumentarium rachunkowości zarządczej odpowiednio dobranymi narzędziami informatycznymi. Przedstawiona agencja wdrażając narzędzia rachunkowości zarządczej i wspierając je zintegrowanym systemem zarządzania dążyła do wypełnienia stawianych jej zadań, ale także do realizacji obowiązku sporządzania budżetu zadaniowego, który nakłada na agencje wykonawcze ustawa o finansach publicznych. Badana agencja postawiła sobie za cel zapewnienie obsługiwanym klientom wysokiej jakości usług, a także rentowność prowadzonej działalności. Te wszystkie przesłanki znalazły przełożenie w wymagania stawiane konfiguracji wdrażanego systemu, który z założenia miał pomóc wdrożyć wybrane narzędzia rachunkowości zarządczej.

Badania prowadzone w tym nurcie poszerzyłam stopniowo o wpływ implementacji systemów na jakości informacji pozyskiwanej z systemu rachunkowości zarządczej. Wyniki swoich badań przedstawiłam w następujących publikacjach:

- Stroncsek, A., Marcinkowska, E., Sawicka, J. (2017), Systemy ERP a informacja zarządcza – perspektywa MSP, *Studia Ekonomiczne*, 341, s. 331-345.

⁶ SIWZ – specyfikacja istotnych warunków zamówienia - podstawowy dokumentem postępowania o udzielenie zamówienia publicznego zawierający przede wszystkim: warunki jakie powinien spełnić wykonawca, wykaz elementów jakie powinny znaleźć się w ofercie oraz podstawowe dane dotyczące zamówienia.

Celem tego artykułu było określenie postaw i oczekiwań użytkowników z sektora MSP wobec systemów klasy ERP oraz ustalenie jak przeprowadzone wdrożenia wpłynęły na postrzeganie cech jakościowych informacji zarządczej generowanej przez implementowane systemy. Do realizacji celu wykorzystałam analizę dostępnych dokumentów i raportów dotyczących funkcjonowania MSP oraz ankietą przeprowadzoną na potrzeby artykułu. Wnioskiem z przeprowadzonych badań było ustalenie, iż wdrożenie ERP wpływa pozytywnie na cechy jakościowe informacji generowanej w systemach rachunkowości. W ramach kontynuacji tych badań powstały publikacje:

- Stronczek, A. (2018), Zastosowanie zintegrowanych systemów informatycznych a zwinność organizacji, *Prace Naukowe Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu*, (513),s. 353-363.
- Stronczek, A., Basiura B. (2020). Quality of information obtained from IT (ERP) systems and the organization's agility, in: Khalid S. Soliman (ed.) *Sustainable economic development and advancing education excellence in the era of global pandemic, 36nd International Business Information Management Association Conference, IBIMA 2020*, International Business Information Management Association, IBIMA, Granada, s. 9754-9765.

Uznając, że pożądaną zdolnością organizacji jest zwinność, pojmowana jako łatwość i szybkość, z jaką firmy mogą rekonfigurować, przeprojektowywać i dostosowywać swoje procesy, aby odpowiedzieć na potrzeby, zagrożenia i szanse płynące z otoczenia w artykułach tych przeprowadziłam badania, których celem było ustalenie czy wdrożenia systemów klasy ERP wpływa na zwinność przedsiębiorstwa. Aby zrealizować przyjęty cel zastosowano badania literaturowe oraz sondaż diagnostyczny metodą ankiety bezpośredniej. Uzyskane wyniki pozwoliły na wniosek, że po implementacji systemu informatycznego klasy ERP kierownictwo powinno otrzymać możliwość natychmiastowej reakcji na zmiany parametrów ekonomicznych, czego rezultatem ma być usprawnienie procesu decyzyjnego. Wszystkie te korzyści są równocześnie wielkościami budującymi zwinność organizacji. Jednak związek pomiędzy zwinnością organizacji, a wdrożeniem zintegrowanych systemów klasy ERP wydaje się być niejednoznaczny. Kontynuacja badań nad wpływem jakości informacji na zdolność reagowania przedsiębiorstw skutkowałą publikacją (Stronczek, Basiura, 2020), dla której przyjęto hipotezę, iż: „poprawa parametrów jakościowych cech informacji uzyskiwanych w wyniku wdrożenia ERP wpływa pozytywnie na zwinność organizacji”. Na potrzeby badań w pierwszej kolejności pokazany został ogólny wzorzec zależności pomiędzy cechami jakościowymi informacji generowanych przy pomocy systemów ERP, a zwinnymi umiejętnościami wspieranymi przez wdrożenie tych systemów. Na podstawie zebranych danych określone zostały wstępne zależności w postaci korelacji rangowej Spearmanna. W kolejnym kroku zastosowano test niezależności chi-kwadrat dla zestawionych parami wymienionych cech jakościowych informacji generowanych przy pomocy systemów ERP z poszczególnymi zwinnymi umiejętnościami wspieranymi przez wdrożenie tych systemów. Następnie, z wykorzystaniem odpowiedniego kodowania danych, zestawiona została tabela kontyngencji z wyróżnieniem, z jednej strony wysokich i niskich ocen dotyczących jakości informacji pozyskiwanych z systemów ERP, a z drugiej wskazanych wysokich i niskich ocen zwinnych umiejętności wspieranych przez wdrożone systemy. Przeprowadzone badania pozwoliły na ustalenie, iż powszechne stosowanie systemów planowania zasobów przedsiębiorstwa w sposób fundamentalny wpływa na sposób podejścia do informacji biznesowych, ich zbieranie,

przechowywane, rozpowszechniane jak też wykorzystanie. Ta zmiana orientacji przetwarzania informacji wpływa na wiele obszarów funkcjonowania przedsiębiorstw. Możliwość korzystania ze zintegrowanych systemów klasy pozwala na: skrócenie czasu odpowiedzi na zapytanie ofertowe oraz czasu realizacji samej dostawy, zwiększa możliwość profesjonalnego wykonania oferty, a także elastyczności w formułowaniu oferty, zapewnienie bezpośrednich kontaktów z ludźmi zaangażowanymi w cały proces, ułatwienie identyfikacji klienta przy następnym zamówieniu oraz popraw jakości jego obsługi poprzez gromadzenie informacji o parametrach jego poprzednich dostaw i przebiegu procesu współpracy.

- Stronczek, A. (2018), Wpływ wdrożenia ERP na poziom dojrzałości kosztowej organizacji, *Zeszyty Naukowe Politechniki Częstochowskiej. Zarządzanie*, 30, s. 258-267.

Celem tej pracy było uzyskanie odpowiedzi na pytanie: czy wdrożenia systemów klasy ERP wpływa na kształtowanie dojrzałości kosztowej organizacji? Jako metodę badawczą zastosowano badania literaturowe skierowane na uzyskanie odpowiedzi na postawione pytanie badawcze. Przeprowadzony przegląd krytyczny dotychczasowych badań sugerował, że decyzja o wdrażaniu narzędzi predykcji kosztów (od mało zaawansowanych typu planowanie przyrostowe do bardziej wymagających symulacji) nie wynika z faktu posiadania narzędzi informatycznych. Ich wdrożenie związane jest z wcześniej podjętym zamysłem i potrzebami zmian, a co za tym idzie poziom dojrzałości kosztowej organizacji, rozumiany jako stopień rozwoju rachunku kosztów w danej organizacji, wydaje się nie być bezpośrednio uzależniony od wdrożenia systemu typu ERP. To raczej zmiany zewnętrzne i wewnętrzne uwarunkowań działalności są czynnikiem sprawczym poszukiwania nowych rozwiązań.

Badania przeprowadzone w ramach obszaru „*Rola rozwiązań informatycznych w kształtowaniu jakości informacji zarządczej w systemie rachunkowości*” prowadziły do wniosku, iż implementacja systemów informatycznych sam w sobie nie stanowi czynnika skłaniającego do zastosowania innowacyjnych czy nowoczesnych praktyk rachunkowości zarządczej, jednak w zdecydowany sposób wpływa na parametry jakościowe uzyskiwanej informacji.

W tym miejscu chciałabym zauważyć, że dokonany podział tematyczny dorobku ma charakter umowny, co przejawia się chociażby przypisaniem w/w artykułu do obszaru drugiego „*Rola rozwiązań informatycznych w kształtowaniu jakości informacji zarządczej w systemie rachunkowości*”, chociaż istnieją przesłanki by zaliczyć go do obszaru pierwszego „*System rachunkowości zarządzanej oraz warunki jego funkcjonowania*”. Decyzja o takim zaklasyfikowaniu wynika z faktu, że mimo, iż rozważania w tym artykule akcentują wpływ ewolucji technologii informatycznych na sposób wykorzystania metod rachunkowości zarządczej to jednak jego zamysłem było wskazanie, że to jakość informacji uzyskiwanej warunkuje sposób i zakres przyjęcia danej metody czy narzędzia rachunkowości zarządczej.

Obszar III: Rachunkowość zarządcza wobec nowoczesnych koncepcji zarządzania

Kolejny nurt moich badań związany jest integralnie z obszarami wcześniej scharakteryzowanymi, a równocześnie pozwolił na konceptualizację obszaru badawczego mojej monografii habilitacyjnej. Nurt ten oddaje zmiany perspektywy percepcji rachunkowości zarządczej z narzędziowej na procesową, zauważalne zarówno w teorii jak i praktykach przedsiębiorstw (w Polsce obserwowane od drugiej dekady XXI wieku).

Konkurencyjne i zmienne otoczenie biznesowe zmusza organizacje nie tylko do elastycznego dostosowania się do zmian, ale także ich przewidywania. Pożądaną zdolnością organizacji jest zwinność, pojmowana jako łatwość i szybkość, z jaką firmy mogą rekonfigurować, przeprojektowywać i dostosowywać swoje procesy, aby odpowiedzieć na potrzeby, zagrożenia i szanse. Dlatego też celem publikacji:

- Stroncdek, A. (2021), Managerial Effectiveness in the Implementation of Quick Response Manufacturing (QRM) to Increase Business Agility, *European Research Studies*, 24(3B), s. 47-60.

była analiza wpływu umiejętności dostarczanych wraz z wdrożeniem QRM (*Quick Response Manufacturing*) na kluczowe cechy zwinności przedsiębiorstwa. Metodami badawczymi wykorzystanymi do realizacji celu badań były studia literaturowe oraz badania ankietowe z użyciem macierzy atrybutów zwinności. Na podstawie przeprowadzonych badań opracowałam model wpływu wdrożenia QRM na obszary i potencjały wewnętrznego dostosowania organizacji.

- Stroncdek, A. (2017), PLM: wykorzystanie systemów komputerowych do zarządzania cyklem życia produktu, *Przedsiębiorczość i Zarządzanie*, 18(10.1), s. 205-215.

Celem tej publikacji było przedstawienie możliwości funkcjonalnych i korzyści stosowania informatycznych systemów zarządzania cyklem życia produktu. W artykule wykorzystano przegląd literatury przedmiotu oraz wnioski z obserwacji uczestniczącej.

W moich badaniach znalazły się również zagadnienia związane z wykorzystaniem poszczególnych narzędzi rachunkowości zarządczej w różnych obszarach życia organizacji. Szczególnie interesujące było dla mnie zastosowanie Balanced Scorecard do kształtowania wizerunku instytucji zaufania publicznego i zatrudnionych w niej osób poprzez monitorowanie realizacji celów ekonomicznych i społecznych, identyfikowanie i rozwiązywanie problemów w obszarze zaufania publicznego, a także raportowanie społecznej odpowiedzialności jednostek.

Tematyka ta znalazła odzwierciedlenie w następujących publikacjach:

- Krajewska, S., Stroncdek, A. (2015), BSC jako narzędzie realizacji celów społecznych i ekonomicznych instytucji zaufania publicznego na przykładzie uczelni wyższej, *Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Szczecińskiego. Problemy Zarządzania, Finansów i Marketingu*, 41 (1), s. 377-388.
- Krajewska, S., Stroncdek, A. (2015), BSC as a tool to achieve social and economic goals of a university-problem of public trust organisation, *European Scientific Journal*, (1), s. 519-529..
- Krajewska, S., Stroncdek, A. (2015). Balanced Scorecard jako instrument ostrzegający przed utratą zaufania publicznego. *Zeszyty Teoretyczne Rachunkowosci*, 82(138), s. 65-76.
- Krajewska, S., Stroncdek, A. (2016). Balanced Scorecard w raportowaniu społecznej odpowiedzialności jednostek zainteresowania publicznego,(w:) M. Andrzejewski (red.). *Sprawozdawczość i rewizja finansowa jednostek zainteresowania publicznego*, Difin, Warszawa, s. 87-105.

- Marcinkowska, E., Sawicka, J., Stroncsek, A. (2016), Społeczna odpowiedzialność biznesu jako koncepcja istotna dla funkcjonowania MŚP, *Studia Ekonomiczne*, 299, s. 207-221.

W nowoczesnym spojrzeniu na zarządzanie podkreśla się znaczenie stworzenia korzystnego klimatu organizacyjnego poprzez wykorzystanie narzędzi zarządzania, które są zaprojektowane tak, aby umożliwić każdemu członkowi organizacji wykorzystanie własnego potencjału w jak największym stopniu. Zainteresowanie koncepcjami i teoriami psychologicznymi, a także ich zastosowanie w interpretacji zjawisk ekonomicznych ma wieloletnią tradycję. Najczęściej znajduje zastosowanie w obszarze finansów, wyjaśnianiu zachowań konsumenckich, marketingu, zachowań dotyczących podejmowania ryzyka, ale też w zakresie szeroko pojętej rachunkowości (finansowej i zarządczej).

Realizacja celów rachunkowości zarządczej wymaga nie tylko posiadania wystarczającej wiedzy merytorycznej w obszarach budżetowania, zachowania kosztów i systemów księgowych itd., ale również umiejętności zrozumienia ludzkich zachowań i motywacji. Nie dziwi zatem, że jednym z obszarów badawczych rachunkowości zarządczej jest obszar badań behawioralnych. Problematyka ta również znalazła swoje miejsce w moich badaniach:

- Stroncsek, A. (2010), Postrzeganie miejsca controllera na przykładzie wybranego przedsiębiorstwa, *Prace Naukowe Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu*, (123 Rachunkowość a controlling), s. 485-492.
- Stroncsek A., Sawicka J., (2014), Beyond budgeting jako koncepcja uwzględniająca behawioralne aspekty rachunkowości zarządczej, (w:) J. Chluska, J. Rubik (red.), *Zarządzanie kosztami przedsiębiorstwa w warunkach ryzyka: aspekty teoretyczne*, Sekcja Wydawnictw Wydziału Zarządzania Politechniki Częstochowskiej, Częstochowa, s. 117-126.

Tematykę związaną z rolą kultury organizacyjnej podjęłam również w:

- Stroncsek, A. (2011), Rachunkowość zarządcza w kontekście zachowań członków organizacji, *Prace Naukowe Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu*, (181 Rachunkowość a controlling), s. 557-565.

Konkluzją tej publikacji było stwierdzenie, iż: „Siła narzędzi implementowanych w przedsiębiorstwie nie tkwi w nich samych, lecz w ludziach, którzy je wdrażają, wykorzystują. Powodzenie i efektywność nie wynikają z narzędzi i instrumentów jako takich, ale z ludzi – gdy są doceniani, identyfikują się z rozwiązaniami, stają się bardziej efektywni”. Wniosek, będący wynikiem badań i przemyśleń w dużej mierze wpłynął na ostateczny kształt monografii wskazanej w p. 4.1, w której silnie zaakcentowałam wpływ świadomego zespołu i dojrzałej kultury organizacyjnej na kształt systemu rachunkowości zarządczej.

W ostatnim czasie w kręgu moich zainteresowań naukowych znalazła się tematyka nawiązująca do nurtu zielonej rachunkowości zarządczej. Zainteresowania te przełożyły się na cykl publikacji:

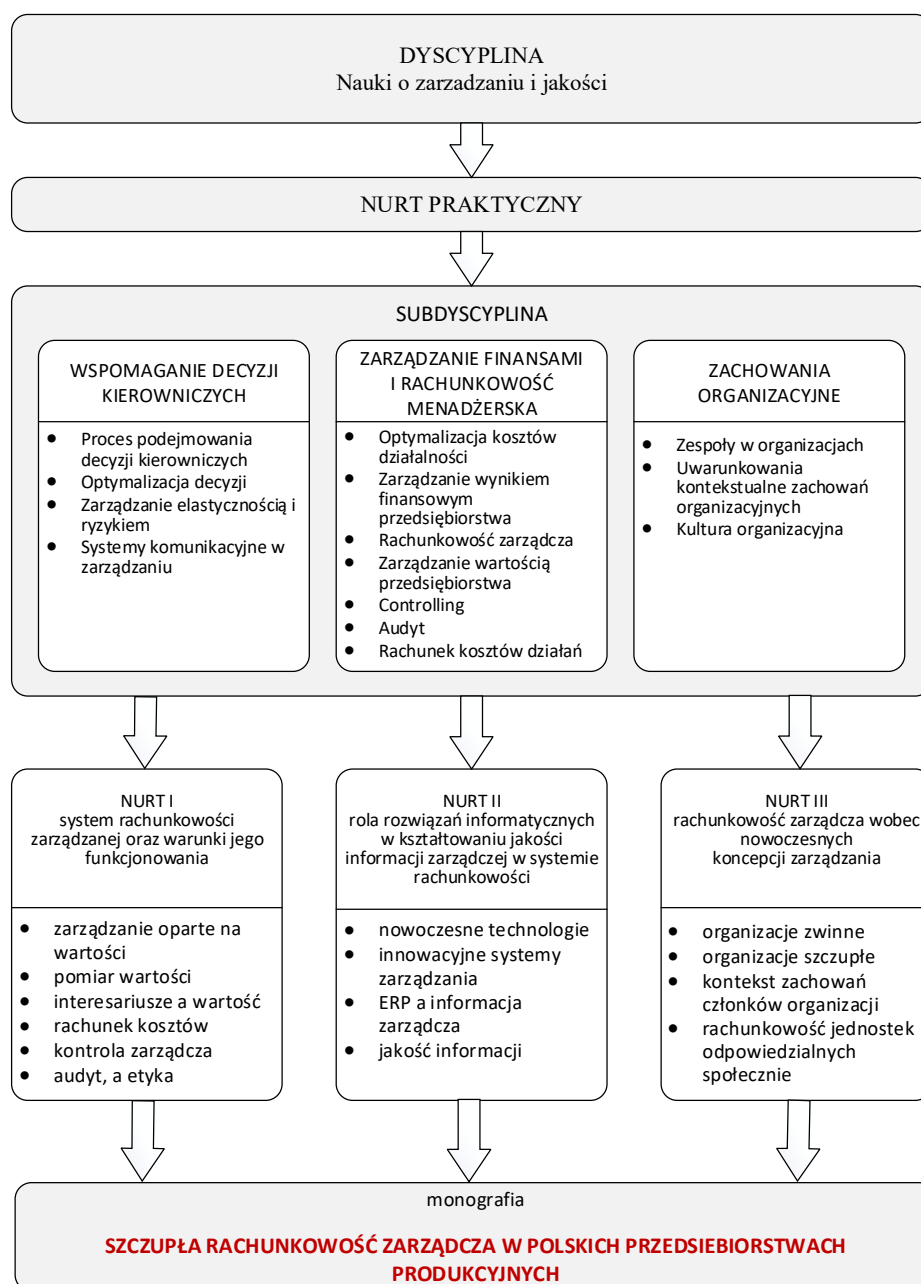
- Waksmundzki Ł., Stroncsek A. (2018), „Motywacyjny system gospodarki odpadami” – innowacja procesowa autorstwa EcoTech System jako sposób na realizację założonych poziomów odzysku, (w:) J. Kulczycka, G. Ginda (red.), *Elementy zarządzania w zrównoważonym rozwoju i gospodarce o obiegu zamkniętym*, Wydawnictwo IGSMiE PAN, Kraków, s.137-146.

- Kotyza, W., Stroncsek, A. (2019), Technologie mobilne jako wsparcie innowacji społecznych, (w:) N. Laurisz, A. Stroncsek (red.), *Ekonomia Społeczna. Innowacje społeczne*, Uniwersytet Ekonomiczny w Krakowie, Kraków, s. 59-70.
- Laurisz, N., Stroncsek, A. (2019), Przedmowa: Innowacje społeczne między rynkiem a państwem, (w:) N. Laurisz, A. Stroncsek (red.), *Ekonomia Społeczna. Innowacje społeczne*, Uniwersytet Ekonomiczny w Krakowie, Kraków, s. 7-12.
- Stroncsek, A., Waksmundzki, Ł. (2020), MSGO-EcoTech System as a tool to support enterprises in the implementation of extended producer responsibility (EPR), *Ekonomia i Środowisko*, (1), 126-138,.

Analiza piśmiennictwa pozwala na stwierdzenie, że dostrzegana jest zależność między szczupłym zarządzaniem, a podejściem ekologicznym, jednak koncepcja synergiczna pozostaje nieustrukturyzowana. Jeśli chodzi o pomiar dokonań w tym obszarze, elementy, które umożliwiają ocenę zintegrowanego systemu *lean* i *green* nadal pozostają nierozpoznane, ponieważ każdy z tych obszarów posiada odrębną logikę systemu oceny efektywności. Istniejące badania dotyczące wsparcia zarządzania przez rachunkowość zarządczą szczupłych przedsiębiorstw nastawionych na działania ekologiczne są fragmentaryczne i skupiają się przede wszystkim na instrumentarium. Brak całościowego ujęcia teoriopoznawczego w tym obszarze. Istnieje zatem problem ustalenia w jaki sposób rachunkowość społecznie odpowiedzialna wspiera narzędziowo szczupłe przedsiębiorstwa oraz w jakim kierunku zmierza jej rozwój. Tak zakreślony problem wyznacza przyszły kierunek moich badań.

Wyodrębnione obszary tematyczne tworzą, w opinii autorki, spójny i logiczny obraz, który ilustruje rozwój jej zainteresowań naukowo-badawczych. Badania naukowe prowadzone w każdym z tych nurtów w równy sposób wpłynęły na powstanie osiągnięcia przedstawionego w p.4.1. Praca ta stanowi logiczne następstwo zainteresowań naukowych kształtujących się przez lata.

Wskazane obszary łączą ze sobą zakresy tematyczne teoretycznych rozważań i badań empirycznych trzech subdyscyplin w nauce o zarządzaniu i jakości, takich jak: wspomaganie decyzji kierowniczych, zachowania organizacyjne, zarządzanie finansami i rachunkowość menadżerska (rysunek 2).

Rysunek 2. Obszary zainteresowań w świetle dyscypliny nauk o zarządzaniu i jakości (wersja 2,0)

Źródło: opracowanie własne na podstawie (www.knoiz.pan.pl, dostęp 31.03.2022)

Rezultatem moich badań przed uzyskaniem stopnia naukowego doktora było 15 publikacji, w tym:

- 1 monografia,
- 12 rozdziałów w monografiach i materiałach konferencyjnych,
- 2 artykuły w czasopismach naukowych.

Efektom moich prac prowadzonych po uzyskaniu stopnia doktora nauk ekonomicznych jest 80 prac naukowo-badawczych (zarówno samodzielnych jak i we współautorstwie), publikowanych zarówno w kraju jak i za granicą. Mój dorobek stanowi (tabela 2):

- 1 samodzielna monografia naukowa,
- 7 monografii we współautorstwie,

- 15 samodzielnych rozdziałów w monografiach naukowych,
- 14 współautorskich rozdziałów w monografiach naukowych,
- 3 rozdziały w materiałach konferencyjnych,
- 16 samodzielnych artykułów naukowych,
- 20 współautorskich artykułów naukowych,
- współredakcja 2 monografii naukowych.

Tabela 2. Sumaryczne zestawienie dorobku naukowego. Stan na dzień 31 marca 2022 r.

Wyszczególnienie	Przed uzyskaniem stopnia doktora		Po uzyskaniu stopnia doktora		Razem
	samodzielne	współautor	samodzielne	współautor	
Monografie naukowe		1	1	7	9
Rozdziały w monografiach naukowych	2	4	15	14	35
Rozdziały w materiałach konferencyjnych		6	-	3	9
Artykuły naukowe	1	1	16	20	38
Redakcja monografii				2	2
Razem	3	12	32	48	93

Łączna liczba punktów MNiSW za prace, które opublikowałam po uzyskaniu stopnia doktora wynosi 1063. Liczba punktów ważona procentowym wkładem własnym w powstałe publikacje w tym okresie wynosi 628,56 (tabela 3).

Tabela 3. Liczba punktów MNiSW*

Wyszczególnienie	Po uzyskaniu stopnia doktora		
	2002-2018	2019-2021	2002-2021
Monografie naukowe	153 (35,73)	240 (160)	393 (195,73)
Rozdziały w monografiach naukowych	68 (46)	-	68 (46)
Rozdziały w materiałach konferencyjnych	5(2,5)	70 (35)	75 (37,5)
Redakcja monografii	4 (2)	40 (20)	44 (22)
Artykuły naukowe	243 (157,33)	240 (170)	483 (327,33)
Razem	473 (243,56)	590 (385)	1063 (628,56)

* w nawiasach podano liczbę punktów przy uwzględnieniu procentowego wkładu w wyszczególnionych publikacjach

Większość moich artykułów została opublikowana w czasopiśmie ujętych w części B wykazu MNiSW, w szczególności takich jak: „Prace Naukowe Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu”, „Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Szczecińskiego” czy „Zeszyty Teoretyczne Rachunkowości”. Jestem również autorką i współautorką rozdziałów w monografiach opublikowanych w wydawnictwach o zasięgu ogólnopolskim.

Pełny wykaz publikacji został zamieszczony w załączniku nr 4 do wniosku.

Całościowe statystyki cytowalności moich opracowań według bazy Google Scholar przedstawiają się następująco⁷:

- liczba cytowań: 79;
- liczba cytowanych publikacji: 24;
- liczba cytowań/publikację: 3,29;
- liczba publikacji cytowanych więcej niż 1 raz: 18;
- h-indeks: 5.

5.2. Współpraca z Katedrą Rachunkowości Finansowej Instytutu Finansów Uniwersytetu Ekonomicznego w Krakowie

Moja współpraca z Katedrą Rachunkowości Finansowej Instytutu Finansów Uniwersytetu Ekonomicznego w Krakowie trwa nieprzerwanie od wielu lat. W swojej początkowej formie miała ona charakter niesformalizowany i polegała na prowadzeniu dyskusji naukowych dotyczących wspólnych zainteresowań badawczych, wymianie poglądów oraz nawiązywaniu kontaktów naukowych i czerpaniu inspiracji badawczych. W kolejnych latach współpraca ta przybrała charakter oficjalny i skutkowała wieloma moimi aktywnościami w życiu naukowym Katedry. Najistotniejsze dla mnie było:

- Odbycie w Katedrze stażu naukowego (w okresie 2.10-18.12.2017)

Celem stażu było pogłębienie współpracy z pracownikami naukowymi Katedry Rachunkowości Finansowej, uczestniczenie w badaniach naukowych, doskonalenie stosowanych metod badawczych i dydaktycznych oraz wzajemna wymiana doświadczeń i wiedzy. W czasie jego trwania zapoznałam się m.in. z procedurami w zakresie badań naukowych i dydaktyki obowiązujących na Wydziale Finansów i Prawa Uniwersytetu Ekonomicznego w Krakowie, brałam również udział w międzynarodowej konferencji naukowej organizowanej przez Katedrę oraz zapoznałam się z publikacjami pracowników naukowych oraz badaniami naukowymi prowadzonymi przez zespół Katedry. Z kolei prowadzone wspólnie badania zaowocowały powstaniem artykułów, których publikacja miał miejsce w 2018.

- Uczestnictwo w badaniach statutowych Katedry nt.: „Sprawozdawczość i rewizja finansowa jednostek zainteresowania publicznego” (nr 141/WF-KRAF/02/2015/S/5141) w 2015
- Publikowanie we współautorstwie z dr Sylwią Krajewską, pracownikiem Katedry:
 - Basiura, B., Krajewska, S., Marcinkowska, E., Paliński, A., Sawicka, J., Stroncsek, A. (2014), *Zarządzanie ryzykiem w wybranych obszarach życia gospodarczego*, Wydawnictwa AGH, Kraków.
 - Krajewska S., Stroncsek A. (2013), Wykorzystanie metod alternatywnych wobec tradycyjnego budżetowania na przykładzie jednostki gastronomicznej, (w:) A. Dury (red.), *Budżetowanie – dziś i jutro*, Wydawnictwa AGH, Kraków, s. 305-320.
 - Stroncsek, A., Krajewska S. (2013), Ryzyko jako element kontroli zarządczej w sektorze finansów publicznych, (w:) B. Micherda i M. Andrzejewski (red.),

⁷ Dane na dzień 16.04.2022

Sprawozdawczość i rewizja finansowa: problemy kwantyfikacji ryzyka gospodarczego, Wydawnictwo Uniwersytetu Ekonomicznego w Krakowie, Kraków, s. 211–220.

- Stroncsek, A., Krajewska, S. (2015). Oczekiwania jednostek sektora zamówień publicznych w zakresie wsparcia rachunkowości zarządczej przez zintegrowane systemy zarządzania, (w:) E. Nowak, P. Bednarek (red.), *Prace Naukowe Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu*, (399 Rachunkowość a controlling), s. 428–435.
 - Krajewska, S., Stroncsek, A. (2015), BSC jako narzędzie realizacji celów społecznych i ekonomicznych instytucji zaufania publicznego na przykładzie uczelni wyższej, *Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Szczecińskiego. Problemy Zarządzania, Finansów i Marketingu*, 41 (1), 377-388.
 - Krajewska, S., Stroncsek, A. (2015), BSC as a tool to achieve social and economic goals of a university-problem of public trust organisation, *European Scientific Journal*, (1), s. 519–529.
 - Krajewska, S., Stroncsek, A. (2015). Balanced Scorecard jako instrument ostrzegający przed utratą zaufania publicznego. *Zeszyty Teoretyczne Rachunkowości*, 82(138), s. 65–76.
 - Krajewska, S., Stroncsek, A. (2016). Balanced Scorecard w raportowaniu społecznej odpowiedzialności jednostek zainteresowania publicznego, (w:) M. Andrzejewski (red.). *Sprawozdawczość i rewizja finansowa jednostek zainteresowania publicznego*, Difin, Warszawa, s. 87-105.
 - Krajewska, S., Stroncsek, A. (2018), The premises and the scope of use of tutoring in teaching accounting at a University - the perspective of a student and an academic teacher. *Horyzonty Wychowania*, 17(43), 95-108,
- Udział w konferencjach organizowanych przez Katedrę (2013, 2015, 2017, 2021) i w seminarium naukowym „The search for successful research” które poprowadzi prof. David Alexander z University of Birmingham (9 grudnia, 2015).

5.3. Współpraca z Victoria Foundation for Knowledge and Technologies for Small and Medium Business

Od 2019 roku w ramach popularyzowania idei circular economy z wykorzystaniem narzędzi green-lean accounting współpracuję z Victoria Foundation for Knowledge and Technologies for Small and Medium Business z siedzibą w Kaliningradzie. W ramach współpracy realizowanej za pośrednictwem środków komunikacji elektronicznej opracowany został projekt pilotażowego wdrożenia Motywacyjnego Systemu Gospodarki Odpadami dla miasta Kaliningrad oraz powstał artykuł dotyczący nowoczesnego zbierania odpadów. Artykuł oczekuje na publikację w czasopiśmie „Окружающая Среда СПб”.

Planowana na okres lipiec-sierpień 2021 wizyta studyjna nie doszła do skutku ze względu na okres pandemiczny.

Obecna sytuacja związana z pandemią COVID-19 uniemożliwia bezpośrednie spotkania, jednak podjęty kontakt zawodowy utrzymujemy, planując kolejne projekty

6. Informacja o osiągnięciach dydaktycznych, organizacyjnych oraz popularyzujących naukę lub sztukę

6.1. Osiągnięcia dydaktyczne

Równoległe z pracą naukowo-badawczą prowadzę działalność dydaktyczną, której efekty można przypisać do trzech obszarów aktywności: prowadzenie zajęć, promowanie i recenzowanie prac dyplomowych oraz publikowanie na potrzeby dydaktyki.

Na rodzimym Wydziale Zarządzana AGH prowadzę zajęcia na studiach pierwszego i drugiego stopnia na kierunkach: Zarządzanie oraz Zarządzanie i Inżynieria Produkcji. Prowadzone przeze mnie zajęcia koncentrują się w obszarze rachunkowości, rachunku kosztów i controllingu. Realizuję, bądź realizowałam następujące przedmioty (kolejność alfabetyczna): Controlling, Controlling strategiczny, Ekonomika przedsiębiorstw, Finanse, finanse i rachunkowość, Komputerowe systemy księgowość, Komputerowe wspomaganie decyzji, Podstawy rachunkowości, Podstawy rachunku kosztów, Rachunek kosztów, Rachunek kosztów dla inżynierów, Rachunkowość finansowa, Rachunkowość komputerowa, Rachunkowość zarządcza, Zarządzanie finansami przedsiębiorstw, Zarządzanie strategiczne.

Jestem autorką sylabusów i opisów efektów kształcenia do prowadzonych zajęć.

Działalność dydaktyczną realizuję również na innych wydziałach AGH oraz w ramach Uczelnianej Bazy Przedmiotów Obieralnych (bazy przedmiotów obieralnych oferowanych studentom różnych wydziałów), a także na studiach podyplomowych.

Oprócz pracy w macierzystej uczelni współpracowałam także jako dydaktyk z innymi uczelniami w tym z Uniwersytetem Pedagogicznym w Krakowie oraz Wyższą Szkołą Zarządzania i Bankowości w Krakowie, gdzie przez kilka lat byłam zatrudniona na umowę o pracę. Moja działalność dydaktyczna przejawia się także poprzez prowadzenie kursów i szkoleń na rzecz przemysłu oraz wykładów w ramach szkoleń pracowników administracji publicznej.

Jestem również autorką i współautorką materiałów dydaktycznych do wykładów i ćwiczeń, podręczników przeznaczonych dla studentów, menedżerów i specjalistów z zakresu zarządzania oraz innych publikacji o charakterze dydaktycznym, w tym:

monografii⁸

- Dyduch A., Sawicka J., Stroncsek A. (2004), *Rachunkowość finansowa: wybrane zagadnienia*, Wydawnictwo C. H. BECK, Warszawa.
- Dyduch A., Sawicka J., Stroncsek A. (2004), *Podstawy rachunkowości*, Uczelniane Wydawnictwa Naukowo-Dydaktyczne AGH, Kraków.

⁸ Funkcjonowanie sprawozdawczości finansowej jednostek uwarunkowane jest osiągnięciem celu, nakreślonego w Ramach Konceptualnych Międzynarodowych Standardów Sprawozdawczości Finansowej. Celem tym jest dostarczanie informacji finansowych dotyczących jednostki sporządzającej sprawozdanie finansowe, które są użyteczne dla inwestorów, kredytodawców i innych wierzycieli w procesie podejmowania decyzji. Jakość informacji związana jest nierozdzielnie ze znajomością zasad rachunkowości. Powstaniu poniższych większości monografii, których jestem współautorką przyświecał cel stworzenia opracowań, które w sposób uporządkowany pozwoliłyby poznać zasady rządzące rachunkowością finansową zarówno w zakresie jej podstaw, jak również szczegółowych rozwiązań ewidencyjnych oraz sprawozdawczości. Pozytcje te moim zdaniem oprócz walorów dydaktycznych stanowią wyraz mojej działalności popularyzatorskiej.

- Stronczek A., Surowiec A., Sawicka J., Marcinkowska E., Białas M. (2010), *Rachunek kosztów. Wybrane zagadnienia w teorii i przykładach*⁹, Wydawnictwo C.H. Beck, Warszawa.
- Sawicka J., Stronczek A. (red.), (2011), *Rachunkowość finansowa: podstawy i ewidencje szczegółowe*, CeDeWu, Warszawa.
- Basiura, B., Krajewska, S., Marcinkowska, E., Paliński, A., Sawicka, J., Stronczek, A. (2014), *Zarządzanie ryzykiem w wybranych obszarach życia gospodarczego*, Wydawnictwa AGH, Kraków.
- Sawicka, J., Stronczek, A., Marcinkowska, E., Surowiec, A. (2017), *Rachunkowość finansowa: podstawy i ewidencje szczegółowe*, CeDeWu, Warszawa.
- Sawicka J., Stronczek A., Marcinkowska E. (2018), *Rachunkowość finansowa. Ewidencje i sprawozdawczość*, CeDeWu, Warszawa.
- Sawicka J., Stronczek A., Marcinkowska E. (2020), *Sprawozdanie finansowe przedsiębiorstwa zgodnie z ustawą o rachunkowości*, CeDeWu, Warszawa.

rozdziału w monografii

- Stronczek, A. (2014), Sprawozdawczość zarządcza w sieciach franczyzowych (w:) M. Łada (red.), *Międzyorganizacyjna rachunkowość zarządcza: zastosowania metod rachunkowości w zarządzaniu sieciami biznesowymi*, Wydawnictwo Nieoczywiste, Warszawa, s. 121-140.

artykułów

- Stronczek, A., (2006), Wybrane problemy dydaktyczne nauczania przedmiotu „Komputerowe systemy finansowe”, (w:) T. Kiziukiewicz (red.), *Dydaktyka w naukach ekonomicznych*, Akademia Rolnicza w Szczecinie. Katedra Rachunkowości, Szczecin, s. 210-214.
- Stronczek, A., Bek-Gaik, B. (2005), Rozrachunki jednostki gospodarczej w świetle przepisów rachunkowości, (w:) T. Kiziukiewicz (red.), *Rachunkowość w zarządzaniu jednostkami gospodarczymi* Akademia Rolnicza w Szczecinie. Katedra Rachunkowości, Szczecin, s. 164-168..
- Marcinkowska, E., Sawicka, J., Stronczek, A. (2016), Wpływ zmian w ustawie o rachunkowości na ewidencję księgową i sprawozdawczość finansową małych jednostek gospodarczych, *Finanse, Rynki Finansowe, Ubezpieczenia*, 80, 117-124,.
- Marcinkowska, E., Sawicka, J., Stronczek, A. (2017), Odpisy aktualizujące rzeczowe aktywa trwałe w ośrodkach wypracowujących korzyści ekonomiczne, *Finanse, Rynki Finansowe, Ubezpieczenia*, 88, 157-166.

⁹ Pozycja ta cieszy się uznaniem studentów, znajdującym przełożenie na 8797 odsłon rozdziału umieszczonego na stronie www.researchgate.net (na dzień 24.04.2022). W moim mniemaniu monografia ta przyczynia się w znaczny sposób do popularyzacji rachunku kosztów.

- Krajewska, S., Stronczek, A. (2018)¹⁰, The premises and the scope of use of tutoring in teaching accounting at a University - the perspective of a student and an academic teacher. *Horyzonty Wychowania*, 17(43), 95-108.

Ważnym elementem mojej pracy naukowo-dydaktycznej jest pełnienie funkcji promotora prac magisterskich, licencjackich i inżynierskich. Byłam promotorem: ponad 260 prac dyplomowych (licencjackich, inżynierskich oraz magisterskich) a także około 350 recenzji prac dyplomowych¹¹.

Moje zainteresowania naukowe oraz zakres realizowanych przeze mnie badań wpłynął na to, iż decyzją Rady Wydziału Zarządzania Akademii Górniczo-Hutniczej zostałam powołana na promotora pomocniczego pracy doktorskiej pana Bartłomieja Bartnika, pt.: *Wpływ liberalizacji rynku na ewolucję systemu rachunkowości zarządczej - studium przypadku jednostki organizacyjnej należącej do GK PGNiG*. Promotorem pracy była prof. AGH dr hab. Monika Łada. Praca została obroniona w dniu 22 lutego 2019.

6.2. Osiągnięcia organizacyjne i popularyzujące naukę

W 2004 roku byłam inicjatorką powstania i współzałożycielką Koła Naukowego Rachunkowości i Zarządzania Finansami pod nazwą „Audytor” przy Katedrze Zarządzania Finansami Wydziału Zarządzania AGH. W latach 2004–2011 pełniłam rolę opiekuna tego koła.

Będąc opiekunem Koła Naukowego „Audytor” aktywnie uczestniczyłam w organizowaniu ogólnopolskich studenckich seminariów naukowych, zarówno z inicjatywy tegoż koła (w latach 2006 i 2007) jak i w ramach cyklicznych Studenckich Sesji Kół Naukowych Pionu Górniczego AGH. Byłam również opiekunem referatów wygłaszanych przez studentów na tychże sesjach.

W ramach działalności organizacyjnej pełniłam i pełnię funkcje w powołanych przez Radę Wydziału Zarządzania AGH w Krakowie zadaniowych komisjach wydziałowych. W latach 2016–2020 byłam członkiem Wydziałowej Komisji Egzaminacyjnej oraz Wydziałowej Komisji ds. Jakości Kształcenia. W kadencji 2021–2025 jestem członkiem Wydziałowej Komisji Egzaminacyjnej i pełnię funkcję edytora wydziałowego. W okresie przed 2015 rokiem wielokrotnie brałam udział w pracach komisji rekrutacyjnych na II stopień studiów (studia stacjonarne i niestacjonarne).

Istotnym osiągnięciem organizacyjnym jest mój aktywny udział w tworzeniu i doskonaleniu programów nauczania oraz programów i sylabusów nowych przedmiotów.

W celu poznania aktualnych nurtów badawczych oraz możliwości integracji ze środowiskiem naukowym w okresie po uzyskaniu stopnia doktora uczestniczyłam aktywnie w 55 konferencjach, w tym 23 o charakterze międzynarodowym wygłaszając 19 referatów i prezentując 4 postery¹². Wydarzenia te dały mi możliwość zaprezentowania wyników badań własnych oraz uczestniczenia w inspirujących dyskusjach naukowych.

Byłam również członkiem komitetów organizacyjnych 6 konferencji (wyszczególnienie w załączniku 4).

¹⁰ W artykule tym zaprezentowałam wraz ze współautorką przesłanki i zakres wykorzystania tutoringu akademickiego w edukacji w obszarze rachunkowości. Artykuł stanowił również przyczynek do dyskusji o tym, czy i w jakim zakresie nauczanie metodą tutoringu może wpłynąć na budowanie postaw przedsiębiorczych wśród studentów. Z racji tego, że jestem certyfikowanym tutorem tematyka ta jest dla mnie szczególnie istotna.

¹¹ Promotorstwo 201 prac dyplomowych oraz 312 recenzji zrealizowałam jako pracownik WSZiB w Krakowie.

¹² Przed uzyskaniem stopnia doktora uczestniczyłam w 12 konferencjach (seminariach, sympozjach) naukowych, z których 4 miały charakter międzynarodowy. Wygłosiłam 5 referatów i zaprezentowałam 1 poster. Po uzyskaniu stopnia doktora uczestniczyłam w 55 konferencjach (23 międzynarodowych). Wygłosiłam 14 referatów i zaprezentowałam 3 postery.

Recenzowałam artykuły w czasopismach naukowych: „Horyzontach Wychowania” i Management Systems in Production Engineering oraz artykuły konferencyjne 37th-IBIMA i 38th-IBIMA (będąc jednocześnie członkiem komitetu programowego).

Jestem członkiem stowarzyszenia Societe Internationale pour l’Enseignement Commercial – International Society for Business Education (SIEC-ISBE).

Istotnym wsparciem mojej pracy naukowej były projekty badawcze realizowane jako badania własne i statutowe. Jestem również współwykonawcą zadania w ramach dofinansowanego przez Narodowe Centrum Badań i Rozwoju strategicznego programu badań naukowych i prac rozwojowych w ramach Programu Operacyjnego Inteligentny Rozwój (POIR) dla projektu pt.: *Innowacyjny Kompleksowy System Zbiórki i Recyklingu Odpadów*.

Aktywnie uczestniczę w inicjatywach badawczych, tworzeniu zespołów badawczych, aplikowaniu o granty, w przedsięwzięciach dydaktycznych i organizacyjnych realizowanych przez Katedrę Zarządzania Przedsiębiorstwem Wydziału Zarządzania AGH oraz w projektach w skali Uczelni (np. Tutoring w AGH).

Działalność popularyzatorską prowadzę również pełniąc od 2019 roku funkcję prezesa fundacji „RecycLife”. Działania na tym polu pozwalają mi połączyć zainteresowania naukowe, a w szczególności tematykę szczupłej rachunkowości zarządczej (*green & lean accounting*) z potrzebą manifestowania postawy człowieka odpowiedzialnego społecznie. Działalność ta umożliwiła mi równocześnie nawiązanie szerszej współpracy z środowiskiem biznesowym.

6.3. Nagrody za działalność naukową i dydaktyczną oraz inne wyróżnienia

Za swoją działalność naukowo-dydaktyczną otrzymałam sześć nagród Rektora Akademii Górniczo-Hutniczej (cztery za działalność naukową i dwie za działalność dydaktyczną):

1999	zespołowa nagroda Rektora AGH, II stopnia za osiągnięcia dydaktyczne
2003	indywidualna nagroda Rektora AGH, III stopnia za osiągnięcia naukowe
2005	zespołowa nagroda Rektora AGH, II stopnia za osiągnięcia dydaktyczne
2016	indywidualna nagroda Rektora AGH, II stopnia za osiągnięcia naukowe
2019	indywidualna nagroda Rektora AGH, III stopnia za osiągnięcia naukowe
2020	indywidualna nagroda Rektora AGH, III stopnia za osiągnięcia naukowe

W latach 2006, 2007, 2008 za zaangażowanie i wzorową opiekę nad Kołem Naukowym „Audytor” otrzymałam dyplomy uznania przyznane przez prorektora AGH ds. kształcenia.

Otrzymałam również odznaczenia:

2017	Medal Komisji Edukacji Narodowej nadany przez Ministra Edukacji Narodowej, legitymacja nr 159341
2019	Medal Srebrny za Długoletnią Służbę (II stopnia) nadany przez Prezydenta RP, legitymacja nr 455-2019-42

Literatura przywołana w autoreferacie

- Ahakchi, R., Yangjh, B. S., Alilou, M. (2012), Lean accounting, adaptation tool lean thinking and lean production, *World Applied Sciences Journal*, 17(8), 1040-1045.
- Bakar, M. A., Majid, A. H. A. (1999), Towards a Concept of Accounting as Value Creator: Issues, Possibilities and Ways Forward, (w:) The role of management accounting in creating value, IFAC, Financial and Management Accounting Committee, https://www.icjce.es/images/pdfs/TECNICA/C01%20-%20IFAC/C.01.073%20-%20PAIB%20-%20Other/PAIB-Creating_Value.pdf (dostęp: 2.01.2021).
- Büyüközkan, G., Kayakutlu, G., Karakadılar, İ. S. (2015), Assessment of lean manufacturing effect on business performance using Bayesian Belief Networks, *Expert Systems with Applications*, 42(19), 6539-6551.
- Cyfert, S. (2012), *Granice organizacji*, Wydawnictwo Uniwersytetu Ekonomicznego w Poznaniu, Poznań
- Czakon, W. (red) (2015) *Podstawy metodologii badań w naukach o zarządzaniu*, Oficyna a Wolters Kluwer business, Warszawa.
- Czapla, T., Walińska, E. (2021). Rachunkowość z perspektywy nauk o zarządzaniu i jakości – głos w dyskusji. *Zeszyty Teoretyczne Rachunkowości*, 45(3).
- Dyduch, W. (2011), Ilościowe badanie i operacjonalizacja zjawisk w naukach o zarządzaniu, (w:) W. Czakon (red.), *Podstawy metodologii badań w naukach o zarządzaniu*, Oficyna a Wolters Kluwer business, Warszawa, s. 306-331.
- Fiume, O. (2002), Lean accounting and finance: cash flow tells the tale, *Target*, 18(4), 6-14.
- Kamela-Sowińska, A. (2014). Od rachunkowości do opisu gospodarczego. *Zeszyty Teoretyczne Rachunkowości*, (77), 107-115.
- Kennedy, F. A., Brewer, P. C. (2005), Lean accounting: what's it all about?, *Strategic Finance*, 87(5), 26-34.
- Maskell, B.H., (2000), Lean accounting for lean manufacturers, *Manufacturing Engineering*, 125(6), 46-53.
- Niemczyk, J. (2011), Metodologia nauk o zarządzaniu, (w:) W. Czakon (red.), *Podstawy metodologii badań w naukach o zarządzaniu*, Oficyna a Wolters Kluwer business, Warszawa, s. 17-27.
- Shah, R., Ward, P. T. (2007), Defining and developing measures of lean production, *Journal of Operations Management*, 25(4), 785-805.
- Sobańska, I., Walińska, E. (2018), Przyczynek do postrzegania struktury współczesnego systemu rachunkowości. *Zeszyty Teoretyczne Rachunkowości*, (96 (152)), 151-181.
- Szychta, A. (2007), *Etapy ewolucji i kierunki integracji metod rachunkowości zarządczej*, Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego, Łódź.
- Zarzycka, E. (2011), Możliwości integracji rachunku kosztów działań z metodami szczupłej rachunkowości, *Acta Universitatis Lodziensis, Folia Oeconomica*, (249), 47-64, <http://dspace.uni.lodz.pl> (dostęp: 3.03.2019).